

NORRTÄLJE
KOMMUN

www.norrtalje.se

Lokal Agenda 21 för Norrtälje kommun

Uppföljning
1997 - 2005

Författare: Magnus Bergström
Monica Pettersson
Omslag: Per R Carlsson
Tryck: Norrtälje kommuns Tryckeri 2006
Upplaga: 300 ex

Norrtälje kommun, Ledningskontoret, har tagit initiativ till och finansierat projektet. Författarna är ensamma ansvariga för rapportens innehåll.

Rapporten kan beställas från Norrtälje kommun, Ledningskontoret, Box 800, 761 28 NORRTÄLJE eller på hemsidan www.norrtalje.se.

Rapporten bör citeras: Bergström, M. & Pettersson, M. 2006: Lokal Agenda 21 för Norrtälje kommun - uppföljning 1997 - 2005.

Lokal Agenda 21 för Norrtälje kommun - uppföljning 1997 - 2005

Magnus Bergström
Monica Pettersson

Innehållsförteckning

Inledning	5
Avfall	9
Energi	15
Dricksvatten	20
Avlopp och dagvatten	24
Luft och klimat	30
Kommunikationer	37
Samhällsplanering	41
Sjöar och vattendrag	48
Kustvatten	52
Biologisk mångfald	58
Jordbruk	66
Skogsbruk	71
Barnomsorg och skola	76
Upphandling	81
Uppföljning	85

Inledning

Bakgrund

En Lokal Agenda 21 för Norrtälje kommun antogs av kommunfullmäktige 25 november 1996. Bakgrunden är det uppdrag som riktades till världens kommuner av FN's Rio-konferens 1992 att de skulle inleda ett samarbete med sin befolkning för att ange riktningen för en hållbar utveckling. Arbetet som ledde fram till slutdokumentet Agenda 21 i Norrtälje kommun startade med en motion i kommunfullmäktige av Lennart Albinsson. Arbetet bedrevs under åren 1992 till 1996. Ansvarig för sammanställningen av dokumentet var dåvarande Arbetsgruppen för miljövård tillsammans med de sk ämnesansvariga som fanns för varje ämnesområde i det kommunala Agenda 21-arbetet. Texten i slutdokumentet Lokal Agenda 21 för Norrtälje kommun byggde på ca 1 500 synpunkter och idéer som inlämnades av privatpersoner, företag och organisationer.

För de fyra åren mellan 1997 – 2000 gjordes en uppföljning som redovisades i en rapport i juli 2001. Denna rapport omfattar en uppföljning av den ursprungliga Agenda 21 mellan åren 1997 - 2005.

Metod för uppföljning

Uppföljningen innebär att åtgärdsmålen i den Lokal Agenda 21 för Norrtälje kommun har följts upp. Arbetet har gått ut på att för vart och ett av de totalt 193 åtgärdsmålen försöka besvara frågan om målet är uppfyllt eller inte. Inledningsvis har de tidigare ämnesansvariga personerna haft tillfälle att lämna skriftliga eller muntliga kommentarer om de kapitel som de tidigare arbetat med. Därefter har uppföljningen sammanställts av Magnus Bergström och Monica Pettersson på ledningskontoret i Norrtälje kommun. I denna rapport redovisas åtgärdsmålen med samma indelning som de 15 kapitel som återfanns i den ursprungliga Lokala Agenda 21.

Varje åtgärds mål har klassificerats i någon av kategorierna:

Uppfyllda mål
Delvis uppfyllda mål
Ej uppfyllda mål
Oklart om uppfyllelse av mål

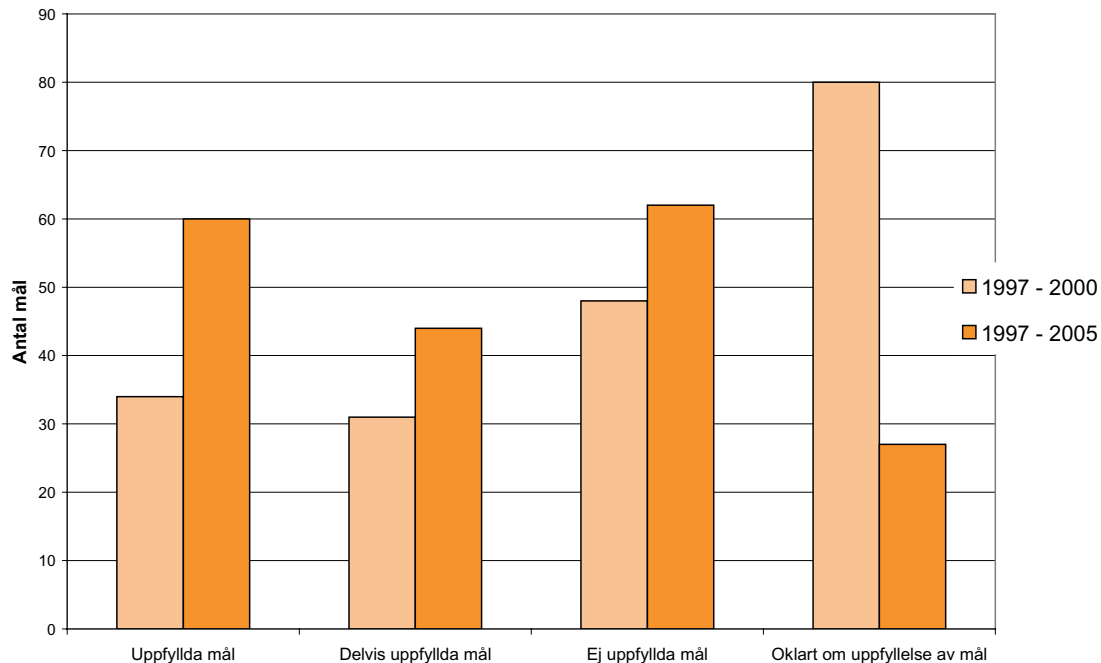
I varje kapitel redovisas först en figur som visar hur målen i just det kapitlet fördelar sig på ovanstående kategorier. Därefter finns varje åtgärds mål redovisat med en text som beskriver hur vi har kommit fram till om målet är uppfyllt eller inte. Åtgärds målen visas i färgfyllda fält enligt ovanstående indelning. För de mål som markerades med * i den ursprungliga Agenda 21 hade kommunen ett särskilt ansvar för genomförandet. I denna uppföljning har ansvaret för varje åtgärds mål angetts.

Begränsningar och problem

Arbetet har inneburit att undersöka befintlig statistik för att kunna genomföra uppföljning av målen. Vissa mål har inte gått att följa upp. För några mål har någon uppföljning inte genomförts eftersom det inte varit tidsmässigt eller ekonomiskt motiverat att ta fram den adekvata statistiken.

Jämförelse mellan de två uppföljningarna

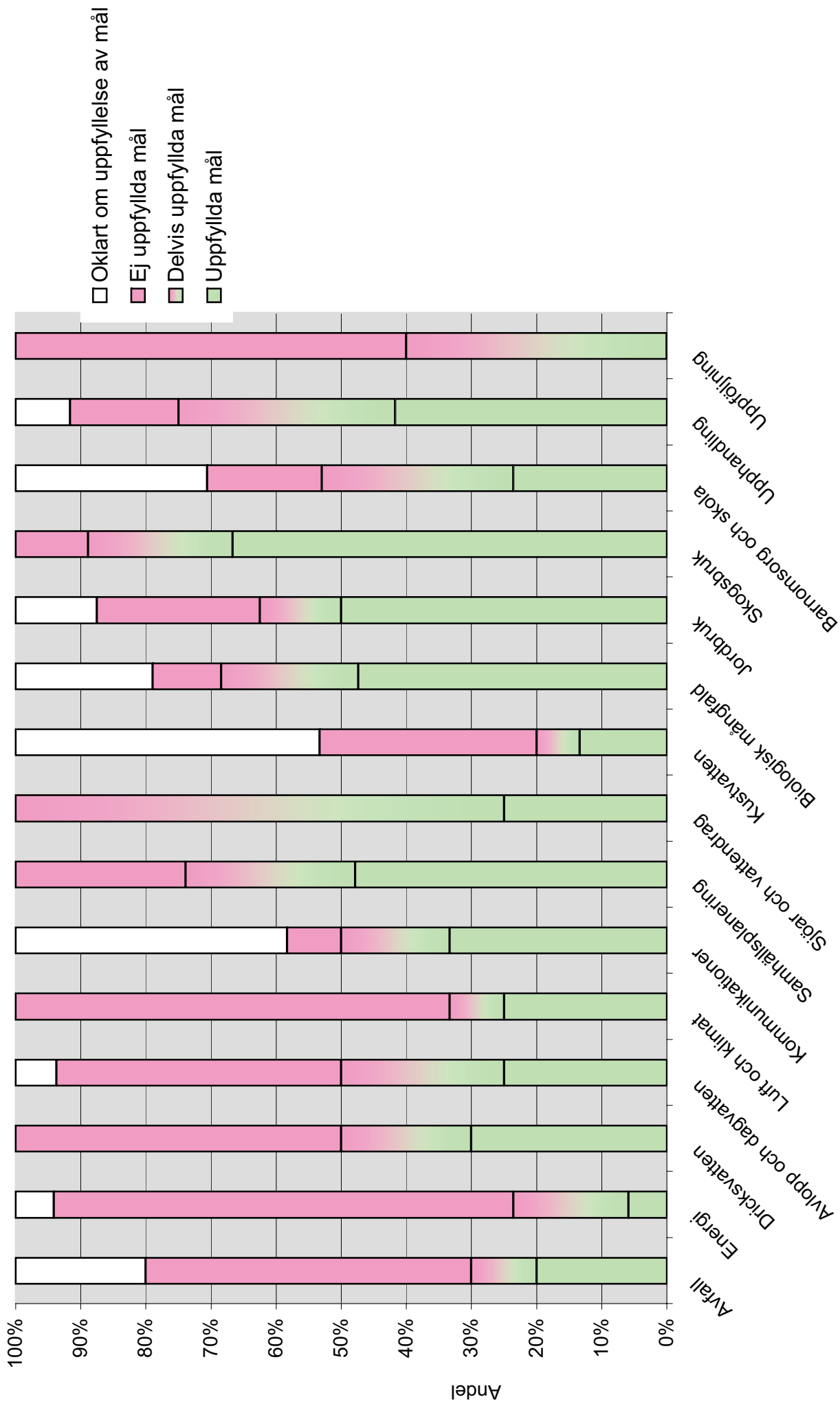
Om man gör en jämförelse mellan denna uppföljning och den som gjordes för åren 1997 - 2000 så framgår av nedanstående figur att det nu finns flera åtgärds mål som är uppfyllda eller delvis uppfyllda.

För 27 av de 193 åtgärds målen är det fortfarande oklart om de är uppfyllda eller inte. Det motsvarar en andel om 14 %. Vid den förra uppföljningen var den andelen mycket högre 41 %. Jämförelsen mellan de två uppföljningarna visar att miljöarbetet går åt rätt håll, när det gäller uppfyllelse av åtgärds målen i den Lokala Agenda 21. Andel uppfyllda eller delvis uppfyllda mål är nu 54 % jämfört med 34 % i den uppföljningen 1997 - 2000.

Jämförelse mellan olika ämnesområden

En jämförelse mellan de olika ämnesområdena redovisas på nästa sida. Det är en stor skillnad mellan ämnesområdena när det gäller uppfyllelse av målen. Ytterligheterna är kapitlet om skogsbruk där nästan 90 % av målen är helt eller delvis uppfyllda och kapitlet om kustvatten där motsvarande siffra är 20 %. Den höga graden av måluppfyllelse för skogskapitlet speglar den satsning på naturvård som samhället och skogsbruket gjort de senaste 10 åren. Miljöförhållandet i vårt kusthav är i stor utsträckning beroende av miljöförhållandena ute i egentliga Östersjön, vilket i sin tur är påverkad av utsläpp från alla länder runt Östersjön. Åtgärder för att förbättra havsmiljön ligger till stor del på internationella åtgärder.

Det fortsatta övergripande miljöarbetet

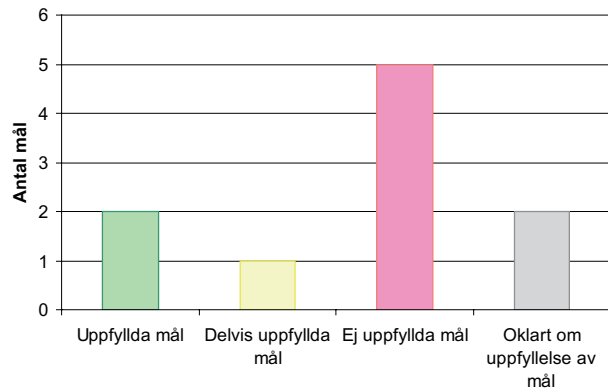
I och med denna uppföljning av det Lokala Agenda 21 arbetet under åren 1997 - 2005 läggs projektet till handlingarna. Det har fyllt sin viktiga del till att bidra med en bättre lokal miljö i Norrtälje kommun. Men det övergripande miljöarbetet avstannar inte i och med det. Tankarna bakom Agenda 21 och resultatet kommer att leva vidare i det nya projektet - Mot en hållbar utveckling. Det skall utgöra ett övergripande styrdokument och samverka med andra kommunala styrdokument. Arbetet handlar bl a om att integrera de nationella och regionala miljömålen med det kommunala miljömålsarbetet.

När arbetet med en Lokal Agenda 21 startade, så långt tillbaka som 1994, var arbetet med att formulera miljömål inte särskilt långt gånget. Idag har miljömålsarbetet slagit igenom som en viktig motor i det svenska miljöarbetet (se www.miljomal.nu). Till stor del stämmer miljömålen överens med den kapitelindelning som vi har tillämpat i vårt agendaarbete.

Arbetet med att utveckla nyckeltal för miljön har skett inom ramen för det arbete som Sveriges Ekokommuner utför (se www.sekom.nu). Norrtälje kommun blev ekokommun 1996. Norrtälje kommun har dessutom medverkat i det internationella projektet BUFF (Baltic University Urban Forum), i vilket utveckling av miljönyckeltal har genomförts (www.balticuniv.uu.se/buuf) av 20 kommuner runt Östersjön. Så våra resultat från arbetet med den Lokala Agenda 21 kommer att vara en bra plattform inför det nya arbetet - Mot en hållbar utveckling. Arbetet kommer fortlöpande att redovisas på Norrtälje kommuns hemsida www.norrtalje.se.

Avfall

Avfall var en mycket högt prioriterad fråga i det Lokala Agenda 21 arbetet. Det var det ämnesområde som fick flest synpunkter under arbetets gång. I figuren redovisas en sammanställning av måluppfyllelsen för de 10 åtgärds mål som ingår i kapitlet om avfall. Många mål har inte uppnåtts, bl a de två viktigaste om att minska den totala avfallsmängden och att öka källsorteringen.

Minskning av hushållsavfallet

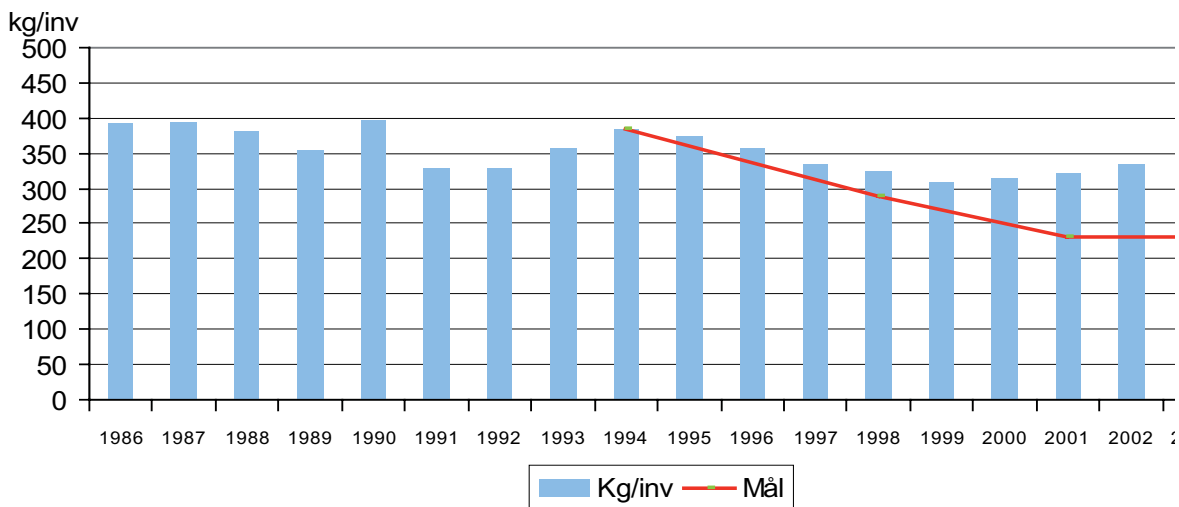
Mål i Lokal Agenda 21

Mängden osorterat hushållsavfall skall minska med 25 % senast år 1998 och 40 % senast år 2001 med hjälp av utökad återvinning och kompostering.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret). Statistiken omfattar avfall från hushåll, affärer, restauranger, myndigheter, mindre industrier, fritidshushåll och rörligt friluftsliv men exkl. grovavfall och källsorterat material (t ex förpackningar, glas, tidningar m m). Sopbilarna samlar in avfallet som transporteras till Görle och Häverö för omlastning. Därefter transporteras soporna vidare till Uppsala Energi AB för förbränning och energiutvinning i fjärrvärmenätet.

Den insamlade mängden avfall per invånare har överlag minskat sedan 1994. Detta beror på flera faktorer; Producentansvaret för förpackningar infördes och återvinningsstationer började placeras ut i kommunen. I dag finns det 30 återvinningsstationer i kommunen. Möjligheten för hushållen att kompostera hushållsavfall infördes. Salmunge återvinningscentral har etablerats. Förlängda öppettider har införts på alla återvinningscentraler (Görle, Häverö och Salmunge).

Målet innebär att avfallet skall minska med 25 % mellan åren 1994 och 1998. Utfallet blev en minskning med 16 %. I målet finns även en minskning med 40 % mellan åren 1994 och 2001. Utfallet blev likadant, en minskning med 16 %. Vid en jämförelse mellan åren 1994 och 2005 har avfallet minskat med 17 %. Mellan åren 1994 och 1999 skedde en stadig minskning av avfallet, men sedan dess är avfallsmängderna konstanta. Målet är inte uppfyllt. Diagram över insamlat hushållsavfall i Norrtälje kommun 1986 - 2004 visas på nästa sida. Referens: Tekniska kontoret.

Kompostering

Mål i Lokal Agenda 21

Latrinkomposteringen skall öka från 85 % år 1998 och till 98 % senast år 2001.

Ansvarig för målet är fastighetsägare, Norrtälje kommun (miljö- och hälsoskyddsförvaltningen, tekniska kontoret). Från miljösynpunkt är en lokal behandling av latrin i latrinkomposter eller förmultningstoaletter bra. Det ger minskade transporter och ger fastighetsägaren tillgång till ett kompostmaterial med näring och mullämnen. Det totala antalet fastigheter med egen latrinhantering uppgår i slutet av 2006 till 7 021 st. Av dessa är det 3 037 fastigheter som själva komposterar latrinet, vilket motsvarar en andel om 43 %. Sedan början av 1980-talet har antalet latrinabonneter minskat avsevärt från ca 20 000 st. Målet är inte uppfyllt. *Referens: Tekniska kontoret.*

Mål i Lokal Agenda 21

Försök skall göras på två öar med gemensam kompostering och /eller gemensam containerhämtning senast år 1998.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret). Under 1990-talet har tekniska kontoret tagit kontakt med fastighetsägarna på Tyvö, Arholma, Tjockö, Svartlöga, Rödlöga och Gräskö vilka tillfrågats om de kunde tänka sig att ha en storkompost. Det har dock visat sig svårt för fastighetsägarna att samsas om en gemensam lösning. Fastigheterna har också olika renhållningsabonnemang vilket gör att de har olika behov av renhållningstjänster. Tyvö har därför sagt nej till en storkompost då ingen vill åta sig att sköta anläggningen och de kunde inte komma överens om var komposten skulle placeras. Långt avstånd till den gemensamma komposten och den enskildes vilja att hellre köpa in egna komposter bidrog också till att projektet föll. Målet är inte uppfyllt. *Referens: Tekniska kontoret.*

*Salmunge återvinningscentral togs i bruk 2001 och har årligen över 100 000 besök. På centralen kan man lämna bl a metallskrot, träavfall, brännbart avfall, batterier, kyl och frysar, elavfall och miljöfarligt avfall. Du kan dessutom lämna olika slags förpackningar.
Foto Tekniska kontoret.*

Miljöfarligt avfall

Mål i Lokal Agenda 21

Hushållens miljöfarliga avfall skall samlas in i högre grad med hjälp av en ambulerande miljöstation senast år 1997.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret samt miljö och hälsoskyddsförvaltningen). Utbildning till hushållen samt närhet till en miljöstation är viktiga faktorer för att hindra att farligt avfall hamnar i soporna. En nationell kampanj för att öka insamlingen av hushållens farliga avfall genomfördes 2000. Det är viktigt från miljösynpunkt att det farliga avfallet separeras för att behandlas korrekt och för att få ett så rent hushållsavfall till förbränningen i Uppsala Energi AB.

Separat insamling av det farliga avfallet sker vid 13 fast utplacerade miljöstationer och med hjälp av en försöksverksamhet med en ambulerande miljöstation som infördes på försök 1997 och en miljöbåt som infördes 1998. Insamling med den ambulerande miljöstationen sker årligen sedan 1997 på 13 platser i kommunen. Insamling med miljöbåten sker årligen från sex öar. De fastigheter som är berörda får via posten information om vilka veckor och vilken plats den ambulerande miljöstationen respektive miljöbåten är belägen. Målet är uppfyllt. *Referens: Tekniska kontoret.*

Källsortering

Mål i Lokal Agenda 21

Industri-, affärs-, jordbruks- och byggavfall skall separeras i renare fraktioner och återvinnas i högre grad.

Ansvarig för målet är näringslivet, Norrtälje kommun (tekniska kontoret). Från och med 1994 hade tekniska nämnden ansvaret för industri-, affärs-, bygg- och rivningsavfall. Ansvaret upphörde 1997 efter beslut av kommunfullmäktige. Det finns ingen statistik som gör det möjligt att följa upp målet. Genom information om källsortering till näringslivet och differentierad taxa kan målet bättre uppfyllas. Det är oklart om målet är uppfyllt.

Slam i kretslopp

Mål i Lokal Agenda 21

100 % av slammet (biomullen) skall återföras till åkermark senast år 1998.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret). Under åren 1997 – 2002 har totalt 7 575 ton slam producerats vid reningsverken vid Lindholmen (Norrtälje stad), Rimbo och Hallstavik. Av den mängden har 47,6 % lämnats på deponi och 5,6 % återförts som gödselmedel på åkermark. 46,8 % har lagrats som ett mellanlager i väntan på slutlig hantering. Under 1998 spreds 17,9 % av årsmängden slam på åkermark, vilket var den högsta andelen något av åren. Sedan 1999 har inget slam spridits på åkermark eftersom Lantbrukarnas riksförbund (LRF) då inte godkände att slam spreds på åkermark. Målet är inte uppfyllt. *Referens: Tekniska kontoret.*

Olje- och sedimentavskiljare

Mål i Lokal Agenda 21

Användningen av miljöskadliga produkter skall minska så att innehållet av miljöfarliga ämnen i avfallet från olje- och sedimentavskiljare minskar.

Ansvarig för målet är näringslivet och Norrtälje kommun (tekniska kontoret). Utsläpp från olje- och sedimentavskiljare hamnar i de flesta fall i kommunens avloppsreningsverk. Miljöskadliga produkter från detta avfall kan alltså dels störa reningsprocesserna i avloppsreningsverken och dels förhindra att slammet kan återföras till jordbruksmark. Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen har tillsammans med tekniska kontoret tagit fram en informationsfolder om underhåll av oljeavskiljare. Avfallet från olje- eller sedimentavskiljare skall transporteras som farligt gods och också omhändertas som farligt avfall. Det går inte att säga att det alltid är negativt att miljöfarliga ämnen finns i avfallet från rubricerade avskiljare. Det kan ju också i sig innebära att avskiljarna verkligen fyller sin funktion. Det finns ingen möjlighet att följa upp målet och det är oklart om det är uppfyllt.

Schaktavfall

Mål i Lokal Agenda 21

Återvinning och återanvändning av schaktavfall skall ske i större utsträckning. Särskilda platser för återvinning skall finnas senast år 2001

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (stadsarkitektkontoret och ledningskontoret). De masshanteringsanläggningar som finns idag och är verksamma är Malmen, Nodsta, Nydal, Södra Varsvik, Salmunge och Häverötippen. I den kommuntäckande översiktsplanen från 2004 är dessa platser reserverade för miljöstörande verksamhet bl a omfattande återvinning och återanvändning av schaktavfall. Inom dessa områden ska annan bebyggelse än den som erfordras för verksamheten anses som olämplig. Salmunge och Häverötippen används i dag både som avfallsbehandlingsanläggningar och omlastningsstationer i samband med masshantering. De större bergkrossanläggningarna vid Malmen, Nodsta, Nydal och Södra Varsvik nordväst om Hallstavik bedöms finnas kvar under en avsevärd tid. Målet är uppfyllt.

Information

Mål i Lokal Agenda 21

För att fullfölja åtgärdsmålen att minska avfallet och minska mängden miljöfarliga ämnen i avfallet behövs en kraftsamling med information (muntlig och skriftlig) till allmänheten, industrier, daghem, bostadsrättsföreningar m m.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret). En assistenttjänst med bland annat information som arbetsuppgift infördes 1 april 1998. En broschyr "Om farligt avfall från Ditt hushåll" har tillsammans med Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen tagits fram 1998. "Nyheter & tips för villa- och fritidshusägare med egna avloppsanläggningar", "Information om kompostering av hushållens avfall innehållande biologiskt nedbrytbart matavfall" samt information på kommunens hemsida har bl a hittills tagits fram både när det gäller avfall och vatten- och avlopp. Målet anses vara delvis uppfyllt.

Återvinning

Målen för återvinning av de olika materialslagen i Norrtälje kommun skall uppgå till de nivåer som anges i den sista kolumnen i tabellen nedan.

Material	Uppskattad förbrukning i Norrtälje år 2004 (ton)	Insamling i Norrtälje år 2004 (ton)	Uppskattad insamling i Norrtälje år 2004 (%)	Riksdagens mål i landet 1 jan 1997 (%)	Mål i Norrtälje år 2001 (%)
Aluminium*	?	?	?	50	75
Papp, papper, kartong*	1 029	252	24	30	50
Wellpapp*	2 663	1 107	42	65	75
Plast (ej PET-flaskor)*	890	92	10	30	50
Stålblåt*	306	191	62	50	75
Returglas för öl och läsk*	?	?	?	95	98
Returglas för vin och öl*	0	0	0	90	98
Övriga glasförpackningar*	956	1 084	113	70	85
Returaluminium	?	?	?	90	98
PET-flaskor	293	?	?	90	98
Tidningspapper*	3 395	2 703	77	75 ¹	85
Däck*	?	?	?	60 ²	80
Elektroniska och elektriska produkter*	?	552	?	-	50
Bilar	?	?	?	-	50
Bygg- och rivningsavfall	?	?	?	-	50
Nickel-kadmium-batterier	3 100 kg ⁴	0,8	?	90 ³	99
Textil	?	644	?	-	50

Referens: Tekniska kontoret, El-Kretsen, Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI),

¹2000 ? Uppgift saknas.

²1999 - Riksdagen har inte antagit något mål.

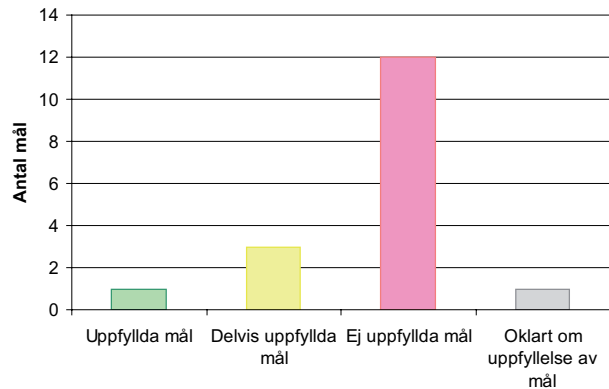
³1995 * Producentansvar föreligger (dvs tillverkaren är ansvarig för insamling och

⁴1992 återanvändning).

Ansvarig för målet är i huvudsak näringslivet genom de olika materialbolagen som enligt producentansvaret samlar in och återvinner de olika fraktionerna. Målet är hittills enbart uppfyllt för övriga glasförpackningar. Norrtälje kommun har antagit Riksdagens mål i landet 2001, med undantag för metallförpackningar och övriga glasförpackningar där Norrtälje kommun lägger målet lite högre. För några av avfallsslagen finns inte statistik för Norrtälje kommun varför dessa inte redovisats i ovanstående tabell. För att förbättra insamlingsgraden bedöms det bästa sättet vara att öka antalet återvinningsstationer. Målet är inte uppfyllt.

Energi

I figuren redovisas en sammanställning av måluppfyllelsen för de 17 åtgärds mål som ingår i kapitlet om energi. Den förhållandevis höga andelen ej uppfyllda mål är bl a ett resultat av avreglering på elmarknaden.

Energianvändning

Mål i Lokal Agenda 21

Målet i energianvändningen (i GWh) år 2010 är enligt följande figur:

Energislag/år	1995	2004	2010
El, Hallsta pappersbruk	1 640	1 860	2 500 ¹
El, övrigt (varav Norrtälje Energi)	615 279	? 281)	475
Fossila bränslen	1 042	658	796
Bioenergi (varav fjärrvärme)	424 109	147)	480
Vind- och solenergi	0,1	0,1	2
Värmepumpar	18	?	25
Övrigt	95	76	89

¹Hallsta pappersbruks eget mål

Referens: Statistiska Centralbyrån, Norrtälje Energi, Hallsta pappersbruk

Ansvarig för målet är hela samhället. Målet är långsiktigt. Någon uppföljning av energianvändningen i kommunen som helhet är inte genomförd sedan 1995. En viss uppföljning är gjord 2004 vilket framgår i ovanstående tabell. Målet är hittills inte uppnått.

Energiplan

Mål i Lokal Agenda 21

Kommunens energiplan skall revideras senast år 1999.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (ledningskontoret). En aktuell energiplan ska finnas i varje kommun. Den befintliga energiplanen har inte reviderats. Utvecklingen på energiområdet med avregleringar m m har medfört att en energiplans möjligheter att påverka utvecklingen minskat betydligt. Målet är inte uppfyllt.

I Rimbo har tvätteriet Textila Rimbo AB avvecklat användningen av olja för att producera ånga till tvättprocessen. Nu produceras ångan med biobränslen. Pannrummet med pellets pannan finns i den vita byggnaden i bakgrunden. Till höger syns den glänsande ångackumulatortank. Investeringen genomfördes inom ramen för Lokala investeringsprogrammet (LIP1). Genom bytet från olja till biobränslen har utsläppet av koldioxid minskat med ca 4 400 ton per år. Foto Magnus Bergström.

Vind- och solenergi

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2000 har det uppförts 10 anläggningar på minst 50 kW vardera för vind- eller solenergiproduktion.

Ansvarig för målet är fastighetsägare, energibolag m fl. Endast ett vindkraftverk (Liesta) är uppfört under åren 1996 – 2004. Målet är därför inte uppfyllt. Måluppfyllelsen är starkt beroende av graden av statliga investeringsbidrag och skattebefrielse. Uppförande av vindkraftverk i kommunen förväntas öka i framtiden. Förslag till riksintressen för vindkraft finns beslutade av Energimyndigheten. I Norrtälje kommun finns ett område i ytterskärgården. Norrtälje Energi AB har inga planer på att bygga vindkraftverk. Målet är inte uppfyllt.

Bioel

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2006 produceras 40 GWh (exklusive Hallsta Pappersbruk) bioel i Norrtälje kommun.

Ansvarig för målet är Norrtälje Energi AB. Målet baseras på en utbyggnad av Arsta fjärrvärmecentral med möjlighet att även producera el. Produktionen av el från biobränslen vid Arsta kommer att

påbörjas under 2007 och kommer att omfatta 25 – 35 GWh. Målet är inte uppfyllt.

Aska från fjärrvärme

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2000 skall all aska från biobränsleeldningen återföras till skogs- och parkmark eller energiskogsodling. Askans innehåll av tungmetaller måste dock bevakas.

Ansvarig för målet är Norrtälje Energi AB. Fram till och med år 2000 deponerades askan från fjärrvärmeanläggningarna i Norrtälje stad och Rimbo på deponi. Fr o m 2001 omhändertas askan av Econova AB som använder askan dels som komponent i jordförbättringsmedel dels som konstruktionsmaterial vid byggnation av t ex upplagsytor för biobränslen. Med tanke på att en del används som jordförbättringsmedel får målet anses vara delvis uppfyllt.

Värme- och varmvatten

Mål i Lokal Agenda 21

Minskningen av energi sker genom renovering, tilläggsisolering, installation av effektiva pannor, styrsystem och värmepumpar samt utbildning.

Ansvarig för målet är fastighetsägare. Arbetet med tilläggsisolering, bergvärme m m pågår av många aktörer i kommunen. Särskilt installation av bergvärme ökar. Den totala energiminskningen genom åtgärderna som nämns i målet är svårt att kvantifiera och målet får anses vara delvis uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2006 är medelförbrukningen i bostäder 100 kWh/m² och år.

Ansvarig för målet är fastighetsägare. Målet är teoretiskt möjligt att nå men hittills alldeles för kostsamt. Målet är inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2006 är 90 % av alla fastigheter med större våningsyta än 2000 m² anslutna till fjärrvärme.

Ansvarig för målet är fastighetsägare och Norrtälje Energi AB. I dag är mer än 90 % alla fastigheter med en våningsyta större än 2000 m² anslutna till fjärrvärme i de befintliga fjärrvärmeområdena. Målet är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2006 har 30 % av villor i närheten av kulvertstråk fjärrvärme.

Ansvarig för målet är fastighetsägare och Norrtälje Energi AB. I dag är endast ett fåtal anslutna men för närvarande är prisutvecklingen på fjärrvärme för villor gynnsam. Norrtälje Energi AB har under 2005 bedrivit en kampanj för att få fler villaägare att ansluta sig till fjärrvärme. Målet är inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2006 förbrukar fritidsfastigheter 30 % mindre energi.

Ansvarig för målet är fastighetsägare. Hittills har ingen minskning skett. Målet blir mycket svårt att uppnå. Målet är inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2016 har 50 % av villorna (inkl villor med direktverkande el) i de fyra större tätorterna fjärrvärme.

Ansvarig för målet är fastighetsägare. Målet är svårt att uppnå. Målet är inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2016 värms 50 % av landsbygdens fastigheter med biobränsle.

Ansvarig för målet är fastighetsägare. Troligen har ingen ökning skett under åren 1996 - 2000. Målet är inte uppfyllt.

Ljus

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2006 är 90 % av all belysning utrustade med lågenergilampor.

Ansvarig för målet är fastighetsägare. Ett marknadsstyrt mål. Användningen av lågenergilampor ökar stadigt men målet är svårt att följa upp. Målet är inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2006 är belysningen i alla större fastigheter till 90 % försedda med tidsstyrning i kombination med närvarokännare och högfrekvensdrift.

Ansvarig för målet är fastighetsägare. Målet är svårt att mäta. Målet är dessutom svårt att uppnå. Målet är inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2006 har energibehovet för belysning reducerats med 50 %.

Ansvarig för målet är fastighetsägare. Målet är svårt att mäta och följa upp. Målet är inte uppfyllt.

Elmotorkraft

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2006 har förbrukningen minskat med 30 % genom bättre styrning och vid nyinstallation och ombyggnad genom val av energieffektiva alternativ.

Ansvarig för målet är näringsliv m fl. Målet är troligen på god väg att uppfyllas men relativt svårt att mäta. Målet är delvis uppfyllt.

Kyla

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2006 är energiförbrukningen lika med dagens, med en halvering för matförvaring och en utökning för komfortkyla. Minskningen sker i samband med utbyten till moderna energisnåla alternativ.

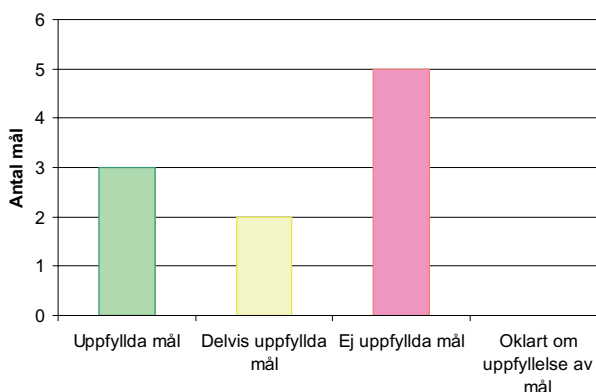
Ansvarig för målet är näringsliv m fl. Det är svårt att mäta och följa upp målet. Det är oklart om målet är uppfyllt.

I Skederids skola byttes de gamla oljepannorna ut mot pelletspannor under år 2000 inom ramen för Lokala investeringsprogrammet (LIP1). Genom insatsen har utsläppet av koldioxid minskat med ca 100 ton per år. Foto Magnus Bergström.

Dricksvatten

Dricksvatten har under en lång tid varit en viktig miljöfråga i Norrtälje kommun. Många människor i kommunen är beroende av sin egen brunn för att få dricksvatten. I figuren redovisas en sammanställning av måluppfyllelsen för de 10 åtgärds mål som ingår i kapitlet om dricksvatten.

Kvalitetsmål för dricksvatten

Mål i Lokal Agenda 21

Som kvalitetsmål för dricksvatten skall gälla de kvaliteter, som anges i livsmedelsverkets dricksvattenkungörelse, när vattnet klassas som tjänligt.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret) och privata verksamhetsområden för vatten. Vattnet från de kommunala vattenverken och i privata verksamhetsområden provtas enligt ett särskilt provtagningsprogram. Under åren 1992 - 1998 så var det anmärkningar på ca 1 % av de mikrobiologiska analyserna och på 15 % av de kemiska analyserna. Under 1999 var det anmärkningar på ca 8 % av de mikrobiologiska och 13 % av de kemiska analyserna. De i Livsmedelsverkets föreskrifter angivna rikt- och gränsvärdena är regler som får betraktas som miniminivåer och tar hänsyn till såväl hälsomässiga som tekniska aspekter. Några av de kommunala vattenverken har svårt att uppfylla Livsmedelsverkets kungörelse på grund av höga järn, mangan och COD-halter i råvattnet. Vattnet klassas dock som tjänligt. De nya föreskrifterna anger att dricksvattnet skall vara hälsosamt och rent när det når konsumenten. Nu har det kommit anmärkningar på en ny indikatorbakterie. Det är ingen direkt hälsofara men ett tecken på att desinfektion med klor alternativt UV (ultraviolett strålning) inte fungerar tillfredsställande. Herräng har höga kloridhalter och Blidö höga COD-halter. Målet är uppfyllt.

Information och samråd

Mål i Lokal Agenda 21

Varje år skall kommunen informera om grundvattenläget i kommunens tidning.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun. Detta arbete påbörjades redan innan Agendan antogs av kommunfullmäktige 1996 och fortgår fortfarande. Målet är uppfyllt.

I Norrtälje kommun är dricksvattenfrågorna av största betydelse. Ungefär 20 000 permanentboende och 90 000 fritidshusboende får sitt dricksvatten från egna brunnar. Samling vid brunnen på Västra Båtskäret i Söderarms skärgård. Foto Magnus Bergström.

Norrtälje kommun skall ta initiativ till årliga samråd med brunnsbörare om grundvattensituationen och nyanläggning av borrade brunnar.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun. Innan Agendan antogs genomfördes endast informella möten. Därefter kallade miljö - och hälsoskyddsförvaltningen till samråd 1998 och 1999. Under år 2000 hade man endast informella möten, men man avser att fortsätta med årliga kontakter med brunnsbörare, pumpinstallatörer m fl. Ett aktuellt register försöker vidmakthållas på aktörer som arbetar med bergvärme och dricksvattentäkter. Målet är uppfyllt.

Om- och nybyggnationer

Mål i Lokal Agenda 21

Alla nybyggda hus bör fr o m år 1997 vara planerade för en högsta vattenförbrukning av 100 l/person och dygn för permanentboende och 60 l/dygn för fritidsboende.

Ansvarig för målet är näringslivet. Medvetenheten om betydelsen och behovet av att spara vatten har ökat på senare år. Någon statistik som gör det möjligt att följa upp målet finns inte. Bedömningen är att målet inte är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Vid om- och nybyggnad av hus för permanent- och fritidsboende bör under år 1997 respektive lägenhet vara försedda med vattenmätare. Detta gäller oberoende av vilken typ av vattenförsörjning som finns.

Ansvarig för målet är näringslivet. Alla hus med kommunalt vatten har vattenmätare eftersom vattenleverantören kräver detta. Likaså har bostadsrätter vattenmätare. Hyresrätter har endast en kollektiv mätare för varje hus. Till övriga kan information om fördelar etc med vattenmätare ges vid samrådet vid bygganmälan. Bygganmälan krävs för nybyggnad, men även för ombyggnad om den kräver någon typ av installation som vatten, ventilation eller värme. Målet anses vara delvis uppfyllt.

Vattenplan

Mål i Lokal Agenda 21

En vattenplan med syfte att höja vattenkvaliteten i sjöar, vattendrag och i skärgården samt att långsiktigt säkerställa dricksvattenförsörjningen upprättas med avrinningsområdena som grund senast under åren 1997 till 2000.*

Ansvarig är Norrtälje kommun (ledningskontoret samt miljö och hälsoskyddsförvaltningen). I den kommuntäckande översiktsplanen (antagen 26.4.2004) har vattenfrågorna en central betydelse. I översiktsplanen finns ett särskilt kapitel om vattenfrågorna vars indelning grundar sig på avrinningsområdena. I kapitlet ingår områdesrekommendationer och åtgärdsförslag för varje avrinningsområde med syfte att förbättra tillståndet i sjöar, vattendrag, havsvikar, hav och grundvatten. Med tanke på att översiktsplanen till viss del liknar en vattenplan anses målet vara delvis uppfyllt. För närvarande (oktober 2006) pågår arbetet med att ta fram en VA-utvecklingsplan.

Skyddsområden

Mål i Lokal Agenda 21

Skyddsområden för Erken och Skeboån skall vara fastställda senast år 2000.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret). Del av Erken fastställdes av Länsstyrelsen som skyddsområde 1994. Avsikten är att utöka detta område till att omfatta hela Erken med delar av dess nederbördsområde. Arbetet med detta har inte startat i avvaktan på att Norrtälje kommun önskat få skyddsområden beslutade över andra områden än Erken i första hand. För Skeboån finns ett förslag framtaget men detta behöver kompletteras och osäkerhet finns kring Hallstaviks framtida vattenförsörjning. Fastställande av skyddsområden för vattentäkt kan numera genom en ändring i miljöbalken beslutas av kommunen. Enligt tidigare yttrande anser inte länsstyrelsen att Hallstavik kan skapa ett skyddsområde för intagspunkten av råvattnet i Hallstavik, Skeboån, på grund av att det finns många förorenare uppströms intagspunkten t ex bräddpunkter för avlopp från samhället, utsläpp av dagvatten uppströms intagspunkten, jordbruk utsläpp i Espingån av förorenat vatten m m. Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen anser att intagspunkten skall flyttas av den anledningen. Målet är inte uppfyllt.

Vattenförbrukning

Mål i Lokal Agenda 21

Vattenförbrukningen skall år 2005 uppgå till högst 100 l/person och dygn för permanentboende och högst 60 l/person och dygn för fritidsboende både i tätorten och på landsbygden.

Ansvarig för målet är allmänheten och Norrtälje kommun (miljö- och hälsoskyddsförvaltningen). Debiterade mängder dricksvatten inom de kommunala verksamhetsområdena har sjunkit med 175 500 m³ mellan åren 1995 till 1999 dvs med 7,5 %. För att nå målet med 100 l/p behöver förbrukningen sjunka med ytterligare ca 300 000 - 400 000 m³. Detta bedöms inte som troligt. Med dagens utveckling bedöms den debiterade mängden ligga på dagens nivå de närmaste åren (149 l/brukare och dygn). Till övervägande del försörjs de kommunala verksamhetsområdena med ytvatten från sjön Erken och Skeboån. En låg vattenförbrukning skulle där snarare kunna ge ökade hälso- och miljöproblem på grund av dålig omsättning och fler avloppsstopp.

I kommunen föreligger i första hand brist på vatten i grundvattenmagasinen i kustområdena. För dessa områden behöver vattenförbrukningen sänkas på grund av vattenbrist. Målsättningen är svår att följa upp för fastigheter som ligger utanför de kommunala verksamhetsområdena och målsättningen måste därför förändras så att det på ett rimligt sätt kan följas upp. Målet är hittills inte uppfyllt.

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen tar i vissa ärenden beslut med villkor om ett högsta grundvattenuttag på max 300 l/ tomt och dygn i tillståndsärenden för vattenspolande toalett till slutan tank. I vissa fall villkoras även installation av vattenmätare och årlig kloridprovtagning. Målet numera är att ett balanserat uttag ska ske så att kloridhalten inte ökar. I förslag till VA-policy anger nivån 180 l/person och dygn för permanentboende. Målet är inte uppfyllt.

Läckage

Mål i Lokal Agenda 21

Läckage från vattenledningar skall minska. År 2030 skall ett läckage på högst 5 % accepteras. Som delmål gäller att år 2010 skall högst 15 % accepteras.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret). Läckaget från de kommunala vattenledningarna har under 1997 - 1999 legat mellan 22 - 25 %. Målet ännu inte uppfyllt.

Framtida användning

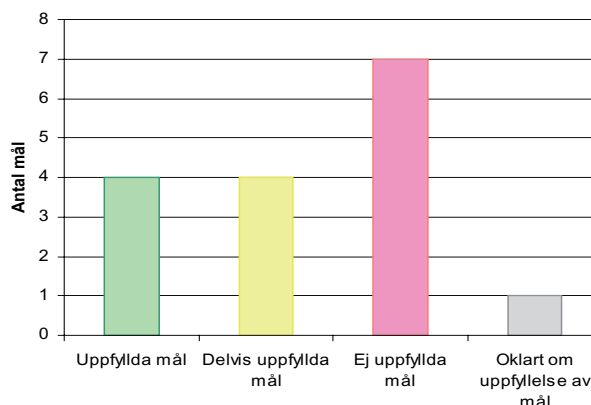
Mål i Lokal Agenda 21

Dricksvatten skall år 2030 endast användas som dryck, till hygien och vid livsmedelproduktion, dock inte för t ex bevattning.

Ansvarig för målet är allmänheten. Målet är otydligt och går inte att mäta. Eventuellt skulle målet kunna utgöra ett delmål i fritidshusområden och för ansvariga för vattenanläggningar. Där kan möjligheten att samla upp regnvatten i större grad också utnyttjas (använda tunnor mm). Detta skulle även kunna praktiseras av hus på landet och villor. Målet är inte uppfyllt.

Avlopp och dagvatten

Kapitlet omfattar kommunala och enskilda avlopp samt dagvatten i samhällen. I figuren redovisas en sammanställning av måluppfyllelsen för de 16 åtgärdsåtgärder som ingår i kapitlet om avlopp och dagvatten.

Miljöriktig teknik

Mål i Lokal Agenda 21

Vid detaljplanering skall alltid möjligheterna till användande av en mer miljöriktig teknik övervägas t ex urinseparerande toaletter och lokalt omhändertagande av dagvatten.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (stadsarkitektkontoret, miljö- och hälsoskyddsförvaltningen, tekniska kontoret). Miljövänlig teknik när det gäller avloppslösningar har inte genomförts i någon större skala. Lokalt omhändertagande av dagvatten används regelmässigt vid ny detaljplanering. Hela dagvattensystemet i Norrtälje stad kretsloppsanpassades under åren 1999 – 2005. Målet anses vara delvis uppfyllt.

Dagvatten

Mål i Lokal Agenda 21

Vid all ny- och ombyggnad skall strävan vara att dagvattnet omhändertas lokalt. Vidare skall strävan vara att dagvattnets väg till sjöar och vattendrag fördröjs via vegetationsområden (våtmarker m m) som kan uppta näringsöverskottet. Senast år 2005 skall en plan upprättas över dagvattenhanteringen inom de kommunala tätorterna.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret och stadsarkitektkontoret). I detaljplaner strävas alltid efter att lösa omhändertagande och rening av dagvattnet lokalt. Frågorna bevakas dock inte alltid vid alla bygglovärenden. Det är inte möjligt att tvinga till lokalt omhändertagande då många fastigheter inte har tekniska och praktiska möjlighet till detta. Vidare har i princip alla de som är kommunalt anslutna till avloppet och ligger inom detaljplanlagt område rätt till dagvattenanslutning om de önskar detta. Det finns dock goda möjligheter att med långsiktigt arbete genom råd och upplysningar verka för lokalt omhändertagande. För att premiera de som löser dagvattnet lokalt inom de kommunala verksamhetsområdena har taxan för vatten och avlopp ändrats så att de som vid en nyanslutning väljer att inte ansluta dagvatten till fastigheten får en lägre anslutningsavgift. Hela dagvattensystemet i Norrtälje stad kretsloppsanpassades under åren 1999 – 2005. Ombyggnaden

omfattar i princip hela dagvattensystemet där de nedgrävda rören som mynnar i Norrtäljeån byggs om till öppna diken/meandrande bäckar, dammar, våtmarker, översilningsytor m m. I de centrala delarna av Norrtälje stad byggs mer tekniskt inriktade reningsanläggningar under marken. Målet är delvis uppfyllt.

Kommunala reningsverk

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 1997 skall utbyggnad ske vid Rimbo reningsverk, med ökad rening av fosfor och organiskt material.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret). Reningsverket har byggts om och togs i bruk under 1997. Reningseffekten med avseende på fosfor och organiskt material är ca 25 % bättre än tidigare. Ammoniumreduktionen har också ökat genom den förbättrade reningen. Reningseffekten vad avser kväve har mellan åren 2002 och 2005 legat mellan 42 och 59 %. Målet är uppfyllt. *Referens: Tekniska kontoret.*

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 1998 skall datoriseringen av avloppsreningsverken för optimering av driften och larmhanteringen vara genomförd för att därigenom minska utsläppen.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret). De kommunala avloppsreningsverken och avloppspumpstationerna har försetts med styr- och övervakningssystem. Vid driftstörningar kan snabbare åtgärder vidtas för att minimera utsläppen. Målet är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2000 skall utbyggnad genomföras av Lindholmens avloppsreningsverk med kväverening.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret). Avloppsreningsverket är ombyggt och har försetts med ett kväverenningssteg. Ombyggnaden har förutom förbättrad rening även inneburit minskade utsläpp av ammoniumkväve, organiskt material och fosfor. Målet är uppfyllt.

Slam i kretsloppet

Mål i Lokal Agenda 21

100 % av slammet (biomullen) skall återföras till åkermark senast år 1998.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret) och jordbruksnäringen. Under åren 1997 – 2002 har totalt 7 575 ton slam producerats vid reningsverken vid Lindholmen (Norrtälje stad), Rimbo och Hallstavik. Av den mängden har 47,6 % lämnats på deponi och 5,6 % återförts som gödselmedel på åkermark. 46,8 % har lagrats som ett mellanlager i väntan på slutlig hantering. Under 1998 spreds 17,9 % av årsmängden slam på åkermark, vilket var den högsta andelen något av åren. Sedan 1999 har inget slam spridits på åkermark eftersom Lantbrukarnas riksförbund (LRF) då inte godkände att slam spreds på åkermark. Målet är inte uppfyllt. *Referens: Tekniska kontoret.*

Regnvattnet som rinner från tak, vägar och parkeringsplatser (s k dagvatten) i Vigelsjö renas då det passerar igenom ett system av dammar, översilande våtmarker och öppna diken innan det rinner ut i Norrtäljeån. Hela Norrtälje stads dagvattensystem kretslopps- anpassades inom ramen för lokala investeringsprogrammet (LIP1) under åren 2000 - 2005. Utsläppen av fosfor, kväve, bly och zink från dagvattnet till Norrtäljeån har minskat betydligt vilket bl a har fått till följd att antalet smådjur i ån har ökat. Foto Magnus Bergström.

Lakvatten

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2000 skall lakvatten från Björkholmens avfallsupplag omhändertas lokalt.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret). Idag tas ca 70 % av lakvattnet om hand lokalt. Avsikten var att det nya avloppsupplaget Salmunge skulle tagits i bruk under slutet av 90-talet och sluttäckning skulle ske av Björkholmens avfallsupplag. Kommunen väntar fortfarande (oktober 2006) på beslut från länsstyrelsen om sluttäckning av Björkholmstippen och därför har inte några åtgärder kunnat vidtas. I dag kan lakvattnet för månaderna april till oktober tas om hand lokalt (dammar, sedimentation etc). Under vintern körs lakvattnet med tankbil till Rimbo reningsverk. Genom sluttäckningen kommer lakvattenmängderna att minska och möjliggöra att vattenmängderna under vintern kan lagras i dammarna. Detta skulle innebära att lakvattnet kan tas om hand lokalt året om. Målet är inte uppfyllt. *Referens: Tekniska kontoret.*

Kemtekniska produkter

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 1997 skall minst 80 % av i handeln förekommande kemisk-tekniska produkter vara miljömärkta

Ansvarig för målet är handeln och producenter av kemisk-tekniska produkter. Tilläggas kan att miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsynsmyndighet. Målet är en åtgärd för att minska hushållens bidrag av miljöfrämmande ämnen till avloppsslammet. En förutsättning för att påverka hushållen att välja miljömärkta produkter är att det finns ett stort utbud av sådana produkter i handeln. Det skall vara enkelt för konsumenterna att välja "rätt" vara. Ingen uppföljning av målet har gjorts av miljö- och hälsoskyddsförvaltningen. Det är problematiskt med inhämtning av försäljningsstatistik. En butiksundersökning i kommunen 1998 (16 av 36 livsmedelsbutiker) visade att mer än 90 % av tvätt- och rengöringsmedlen var miljömärkta med Svanen eller Bra Miljöval (Natuskyddsföreningen). Målet anses vara delvis uppfyllt.

Bilvårdsanläggningar

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 1997 skall inventering av och information till bilvårdsanläggningar ha skett.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (miljö- och hälsoskyddsförvaltningen). 27 av de ca 45 bensinstationer som fanns i Norrtälje kommun under 1994 - 1998 har besökts av miljö- och hälsoskyddsförvaltningen. 20 av dessa bedriver bilvårdsverksamhet t ex tvätt, gör det själv-hall el dyl. I samband med besöket har information lämnats och inventering genomförts. Projektet är också en del av lokal Agenda 21 för att nå en minskning av mängderna miljöskadliga ämnen till avlopp och därmed till slam och vattendrag. Målet är delvis uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2005 skall alla bilvårdsanläggningar med mer än 1000 fordonstvättar per år ha minst 80 % recirkulation av tvättvatten eller ett högsta spillvattenutsläpp av 50 l per tvättad bil. Om möjlighet finns till helt slutna system skall sådana väljas.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (miljö- och hälsoskyddsförvaltningen, tekniska kontoret). Bakgrunden till målet är det krav som Naturvårdsverket ställer i sina Allmänna råd för fordonstvättar. Slutmålet är helt slutna anläggningar för spillvatten från fordonstvättar. Eftersom alla bilvårdsanläggningar med mer än 5 000 tvättar för personbilar per år eller mer än 1 000 tvättar av andra fordon är anmälningspliktiga som sk C-anläggningar enligt miljöbalken och skall ha tillsyn minst en gång vart tredje år kan målet för dessa bilvårdsanläggningar kontrolleras vid tillsynstillfället. Målet är inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2005 bör all biltvätt ske vid bilvårdsanläggningar.

Ansvarig för målet är allmänheten. Det är viktigt att alla tar sitt ansvar för miljön genom att tvätta bilen på ett sådan sätt att det blir en så liten miljöbelastning som möjligt. Målet är omöjligt att kontrollera och följa upp.

VA-saneringsområden

Mål i Lokal Agenda 21

I de 32 VA-saneringsområdena skall kommunen som delmål redovisa lösningar för minst hälften av dessa senast år 2000*.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret). I Norrtälje kommun finns ett flertal områden som klassats som problemområden avseende vatten och avlopp. En förteckning över områden där VA-sanering är nödvändig upprättades första gången 1985. Kommunfullmäktige beslutade 1994 att förteckningen över områdena skulle beaktas i 1995 års budgetarbete och vid kommunens fortsatta planering. Förteckningen med områden där VA-sanering ansågs nödvändig bestod från början av 32 saneringsområden vilka nu har reducerats till 13 områden, varav för flera är arbeten på gång för att hitta lösningar. I översiktsplanen för Norrtälje kommun används begreppet VA-problemområden istället för saneringsområden. Rekommendationerna i översiktsplanen anger att inga exploateringsåtgärder som påverkar VA-förhållandena får vidtas innan en VA-utredning tagits fram och följts av konkreta åtgärder. Målet är uppfyllt.

Avloppslösningar

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2030 skall alla enskilda fastigheter ha av miljö- och hälsoskyddsnämnden godkända avloppsanläggningar.

Ansvarig för målet är fastighetsägare samt Norrtälje kommun (miljö- och hälsoskyddsförvaltningen). Inom ramen för lokala investeringsprogrammet (1999 - 2006) pågår ett projekt om enskilda avlopp i Penningby- och Bergshamraåns avrinningsområde. För den enskilda fastighetsägaren innebär detta att ett bidrag finns att söka för den som kretsloppsanpassar sitt WC-avlopp. Det vill säga arbetet med detta mål har börjats. Projektet startade redan i oktober 1999 och pågår t o m december 2006. Projektet berör fastighetsägare med vattentoalett ansluten till slamavskiljare. Eftersom en stor del av bebyggelsen i Länna och Riala är belägen i närheten av sjöar och kustområden utgör näringsläckage från dåligt renat avloppsvatten en stor del av mängden tillförda näringsämnen. Det mesta av näringsämnena stannar i innerskärgården på grund av den dåliga vattenomsättningen till ytterskärgården. Hittills har 404 st enskilda avlopp byggts om inom ramen för projektet. Målet är inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Permanentbostäder med enskild avloppsanläggning skall stimuleras till att övergå till urinsorterande lösningar eller förmultningstoaletter. Som delmål skall år 2000 5 % av alla vattentoaletter vara utbytta och år 2015 skall 30 % vara utbytta.

Ansvarig för målet är fastighetsägare. Toaletter med urinsorterande lösningar och förmultningstoaletter röner inget större intresse för permanentboende i kommunen. Målet är inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Fritidsbostäder med slutna tank skall övergå till torra lösningar eller förmultningstoaletter senast år 2015.

Ansvarig för målet är fastighetsägare. Det finns ca 734 slutna tankar hos permanentboende och ca 3 025 slutna tankar hos fritidsboende. De allra flesta installerades på 70-talet. Från mitten av 1970-talet till början av 2000-talet rådde förbud mot att installera slutna tankar. Nu tillåts slutna tankar igen under förutsättning att det inte är problem med grundvattentillgången och där det kan anläggas ett avlopp för övrigt avloppsvatten. Det är vanligt att tillstånden förenas med villkor om vattensnål teknik, begränsade grundattenuttag och/eller alternativ vattenanvändning. Många av de slutna tankarna har tillkommit inom ramen för LIP-projektet Kretsloppsanpassning av enskilda avlopp. Målet är inte uppfyllt.

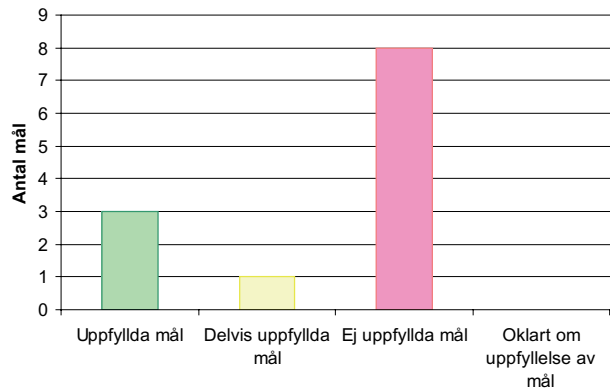
Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2030 skall allt slam och urin från enskilda avloppsanläggningar återföras till närliggande åkermark eller omhändertas lokalt. Som delmål skall år 2015 minst 30 % av fastigheterna ha genomfört målet.

Ansvarig för målet är fastighetsägare, jordbruksnäringsenheten och även i viss mån Norrtälje kommun. Detta mål rör alla som inte har kommunalt avlopp. Målet bygger också på att det byggs anläggningar för hygienisering av slam och urin. Idag finns enbart en våtkompost (Karby, Estuna) som byggdes inom ramen för LIP-projektet. Våtkomposten är fortfarande under inkörning. Det är problem att uppfylla målet så länge LRF inte godkänner att något slam läggs på åkermark. Idag finns det ca 50 gårdar som har tillstånd att sprida slam på sin egen åkermark. Ett enskilt beslut har tagits om urin till åkermark. Övriga brunnars slam och urin hämtas av kommunen för att tas om hand i det kommunala avloppsreningsverket. Målet är inte uppfyllt.

Luft och klimat

I figuren redovisas en sammanställning av måluppfyllelsen för de 12 st åtgärds mål som ingår i kapitlet om luft och klimat. Den höga andelen ej uppfyllda mål speglar det faktum att luft och klimat i hög grad är beroende på verksamheter som sker utanför kommunens gränser.

Motorer

Mål i Lokal Agenda 21

Alla 2-taktsmotorer (gräsklippare, utombordare, motorsågar m m) skall köras på miljövänligt bränsle (alkylatbensin) fr o m år 1997.

Ansvarig för målet är allmänhet och näringsliv. Utsläppen av kolväten från 2-taktsmotorer är i förhållande till motorens låga effekt mycket hög. En timmes gräsklippning med bensindriven motorgräsklippare släpper ut lika mycket föroreningar som en resa med bil mellan Umeå och Stockholm. Av de totala utsläppen av kolväten (VOC) i Norrtälje kommun under 2003 härstammar 19 % från hushållens 2-taktsmotorer (gräsklippare, utombordare, motorsågar m m). Genom att övergå från vanlig bensin till alkylatbensin kan utsläppen av kolväten och andra föroreningar minska betydligt. En flaskhals för ett ökat användande av alkylatbensin är att det bara finns en plats i Norrtälje kommun där alkylatbensin kan tankas från pump (OK-macken i Norrtälje stad). Alkylatbensin kan däremot köpas på dunk på många platser i kommunen. Det finns ingen statistik på hur stor förbrukningen är av alkylatbensin i kommunen. Uppskattningsvis är alkylatbensinens andel högst 10 % när det gäller användning av 2-taktsmotorer. Målet är således inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Motordrivna trädgårds- och skogsmaskiner skall bytas ut mot miljömärkta motorer, eller el- eller solcellsdrivna motorer där så är möjligt, senast år 2015. Alternativt återgå till handdrivna redskap.

Ansvarig för målet är allmänhet och näringsliv. Detta mål riktar sig i första hand mot maskiner i trädgårdar och inte mot yrkesmässig verksamhet. Marknaden av miljömärkta motorer ökar och i dag finns många olika modeller av gräsklippare som är miljömärkta med Svanen. Det finns även flera modeller av solcellsdrivna gräsklippare på marknaden. Hur stor andel av maskinerna som används i Norrtälje kommun som är miljömärkta är svårt att följa upp. Uppskattningsvis är endast någon procent miljömärkta. Det innebär att målet hittills inte är uppfyllt.

Värmepannor

Mål i Lokal Agenda 21

Vedeldning i värmepannor får ske under förutsättning att pannan är kopplad till en ackumulatortank. För nyinstallationer skall detta gälla fr o m år 1997. I befintliga anläggningar skall komplettering ske senast år 2005.

Ansvarig för målet är fastighetsägare. Det finns både miljömässiga- och ekonomiska fördelar att vid en nyinstallation av en vedpanna koppla på en ackumulatortank. Eftersom de ekonomiska fördelarna är så uppenbara så kopplas en ackumulatortank på vedpannan vid så gott som varje ny installation som görs i kommunen. Denna första delen av målet är således uppfyllt. Men det finns fortfarande kvar relativt många hus med vedpanna utan ackumulatortank. Den senare delen av målet är alltså hittills inte uppfyllt. För att det ska uppfyllas krävs förmodligen någon sorts lagstiftning eftersom det kan innebära en relativt stor kostnad för fastighetsägaren att koppla en ackumulatortank till en befintlig panna. Sammanfattningsvis anses målet vara delvis uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Endast miljögodkända braskaminer och värmepannor skall nyinstalleras fr o m år 1997.

Ansvarig för målet är fastighetsägare. Det går inte att ställa juridiska krav på att en braskamin som installeras skall vara miljögodkänd. Men idag är nästan alla braskaminer man kan köpa miljögodkända av Boverket och följaktligen installeras det ytterst sällan en icke miljögodkänd braskamin. För att sätta in en braskamin eller värmepanna krävs en bygganmälan (tillstånd) samt en besiktning efter installationen av skorstensfejarmästaren, innan kaminen kan tas i bruk. Målet anses vara uppfyllt.

Ozon

Mål i Lokal Agenda 21

Riksdagens avvecklingsplan för ozonedbrytande ämnen skall följas.

Ansvarig för målet är näringslivet. Riksdagen antogs en avvecklingsplan för ozonedbrytande ämnen 1988. Den första januari 1995 hade de flesta ozonedbrytande ämnena i Sverige avvecklats. Avvecklingen skulle ske stegvis, i etapper, inom olika användningsområden. Från detta datum förbjöds även 1,1,1-trikloretan och huvuddelen av HCFC. Koltetraklorid förbjöds från den 1 november 1993 och haloner från den 1 januari 1998. I den internationella överenskommelsen "Montrealprotokollet" ingår nu sju grupper av ozonuttunnande ämnen. I enlighet med sina åtaganden har Sverige förbjudit användning av alla ämnen vid tillverkning. Mellan åren 1998 och 1995 minskade CFC-användningen i Sverige med 99 %. Därmed är målet uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Halterna av marknära ozon skall minska.

Ansvarig för målet är bilförare och näringsliv. Marknära ozon uppkommer under reaktion mellan solljus och gaser såsom kväveoxider (NO_x) och flyktiga kolväteföreningar (VOC). Både kväveoxider och kolväten uppträder naturligt i atmosfären och likadant är det därför med ozonet. Luftens innehåll av kväveoxider och kolväten har ökat på grund av dagens omfattande utsläpp. Därigenom har också

ozonhalten i marknära luftskikt stigit. I Sverige härrör både kväveoxid- och kolväteutsläpp till stor del från trafiken. Kolväteutsläppen kan bli betydande i synnerhet vid den ofullständiga förbränning som ofta förekommer i villapannor och vedkaminer. I tätortsluft är halterna av marknära ozon ofta något lägre än ute på landsbygden. Orsaken är att utsläppen av kol- och kväveoxid från trafik och andra föroreningskällor i städerna kan bryta ned ozonet. Mätningar av ozonhalten visar att lågrisknivån för hälsa mycket ofta överskrids såväl i tätorterna som ute på landet. I kommunen finns en mätstation vid sjön Erken i Norr Malma där bl a marknära ozon mäts. Halterna följer trenden för länet i helhet där de ökar med ett par procent varje år. EU har flera tröskelvärden för ozonhalter och halterna i Norrtälje kommun underskrider med några få undantag tröskelvärdena. Målet är inte uppfyllt.

Vinterhalvåret	Ozon - medelvärde under perioden (ug/l)
1995	57,6
1996	59,2
1997	55,1
1998	52,3
1999	60,9
2000	54,6
2001	57,5
2002	63,9
2003	61,3
2004	61,0

Referens: Stockholms Luftvårdsförbund

Växthusgaser

Mål i Lokal Agenda 21

Utsläppen av koldioxid och övriga klimatpåverkande gaser skall minska med 10 % till år 2010 jämfört med år 1990.

Ansvarig för målet är allmänhet och näringsliv. Under 1980-talet minskade länets koldioxidutsläpp relativt kraftigt beroende på att en del av oljan för uppvärmning ersatts med andra bränslen. Under 1990-talet har utsläppen minskat något. Statistik över koldioxidutsläppen i Norrtälje kommun finns sedan 1993. Undersökningarna visar att utsläppen har minskat med drygt 7 % mellan åren 1993 och 2003. Trots minskad total energianvändning och mer bibränslen i fjärrvärmerna kommer vi med nuvarande trend inte att nå målet om 10 % minskning fram till år 2010. De andra klimatpåverkande gaserna är ”freoner” (CFC), metan och dikväveoxid. Som ovan redovisats har utsläppen av CFC minskat med 99 % sett till hela Sverige. För metan och dikväveoxid finns varken statistik eller uppskattningar. Målet är inte uppfyllt. Referens: Stockholms Luftvårdsförbund (siffrorna 1993 - 1996 är justerade av Mats Turesson).

År	Utsläpp av CO ₂ (ton)
1993	305 400
1994	323 000
1995	309 000
1996	313 000
1997	297 000
1998	311 000
1999	305 000
2000	320 000
2001	316 000
2002	331 700
2003	321 300
2004	306 000

Referens: Stockholms Luftvårdsförbund. (Siffrorna 1993 - 1996 är justerade av Mats Turesson.)

Sjöfarten släpper ut mer än hälften av de totala utsläppen av kväveoxider och svaveldioxid i Norrtälje kommun. Kväveoxider och svaveldioxid bidrar till övergödning och försurning av mark och vatten. Midvinter i Furusundsleden. Foto Magnus Bergström.

Svaveldioxid

Mål i Lokal Agenda 21

Utsläppen av svaveldioxid skall minska med 80 % till år 2000 jämfört med år 1980.

Ansvarig för målet är fastighetsägare. Sverige har haft som mål att utsläppen av svaveldioxid år 2000 endast skulle uppgå till en femtedel av den nivå som rådde år 1980. Detta mål nåddes med god marginal. Sedan 1970 har utsläppen reducerats med närmare 95 %. Minskningen nationellt sett beror främst på sänkt svavelhalt i bränslen, utbyggnad av fjärrvärme, effektiv rening vid energianläggningar och ökat utnyttjande av värmepumpar. När det gäller Norrtälje kommun finns det statistik från 1993. Undersökningarna visar att utsläppen har minskat med ca 30 % mellan åren 1993 och 2004. Från 1980 finns ingen utsläppsstatistik men med tanke på minskningen i landet som helhet är minskningen i Norrtälje kommun också säkerligen mer än 80 %. Målet är uppfyllt

År	Utsläpp av SO ₂ (ton)
1993	608
1994	675
1995	595
1996	625
1997	655
1998	615
1999	525
2000	480
2001	400
2002	420
2003	431
2004	420

Referens: Stockholms Luftvårdsförbund.

Kväveoxider

Mål i Lokal Agenda 21

Utsläppen av kväveoxider skall minska med 60 % till år 2010 jämfört med år 1980.

Ansvarig för målet är bilförare, näringsliv och fastighetsägare. Utsläppen av kväveoxider har varit avsevärt besvärligare att reducera än svaveldioxidutsläppen sett till landet som helhet. Sverige misslyckades med målet att minska utsläppen med 30 % från 1980 till 1995. Först 1997 uppnåddes denna reduktion. Utsläppen från förbränning har kontinuerligt minskat sedan kväveoxidavgiften infördes 1992. Avgiften har stimulerat till kvävereducerande åtgärder och bränslebyten vid många anläggningar. När det gäller Norrtälje kommun finns det statistik från 1993. Undersökningarna visar att utsläppen har minskat med drygt 40 % mellan åren 1993 och 2004. Det beror främst på minskning av utsläpp inom sjöfarten. Från 1980 finns ingen utsläppsstatistik men sannolikt har minskningen inte uppgått till 60 %. Målet är ännu inte uppfyllt.

År	Utsläpp av NO _x (ton)
1993	3 455
1994	3 490
1995	3 460
1996	3 370
1997	3 280
1998	3 250
1999	3 310
2000	3 375
2001	2 160
2002	2 170
2003	2 050
2004	2 030

Referens: Stockholms Luftvårdsförbund.

Kolväten

Mål i Lokal Agenda 21

Utsläppen av kolväten skall minska med 60 % till år 2010.

Ansvarig för målet är Bilförare, näringsliv, fastighetsägare och allmänhet. För kolväten finns enbart data från 2003 då totalt 1 433 ton släpptes ut i kommunen. Hushållen står för knappt 20 % av kolväteutsläppen vilka härstammar från utombordare, gräsklippare m m. Målet är med nuvarande kunskaper svårt att följa upp. Med all sannolikhet är det emellertid ännu inte uppfyllt.

Referens: Stockholms Luftvårdsförbund.

Nedfall av svavel och kväve

Mål i Lokal Agenda 21

Nedfallet av svavel skall år 2030 minska till under 2,5 kg per ha och år.

Ansvarig för målet är näringsliv, fastighetsägare och allmänhet. I Norrtälje kommun finns stationer i Fasterna och Edebo församlingar för mätning av nedfallet av svavel. Tabellen redovisar att det bara är under tre år som nedfallet har varit nere på gränsen på 2,5 kg/ha och år. Målet är ännu inte uppfyllt.

År	Fasterna		Edebo	
	Öppet fält (kg/ha,år)	Skog (kg/ha,år)	Öppet fält (kg/ha,år)	Skog (kg/ha,år)
92/93	3,3	6,0		
93/94	4,3	8,3		
94/95	4,5	6,7		
95/96	2,5	5,3		
96/97	3,7	4,1		
97/98	5,5	4,7		
98/99	3,8	5,2	3,8	5,6
99/00	2,2	2,4	3,2	2,0
00/01	4,3	4,4	4,5	5,2
01/02				2,6
02/03				3,4
03/04				2,5

Referens: Stockholms Luftvårdsförbund.

Mål i Lokal Agenda 21

Nedfallet av kväve skall år 2030 minska till under 4 kg per ha och år.

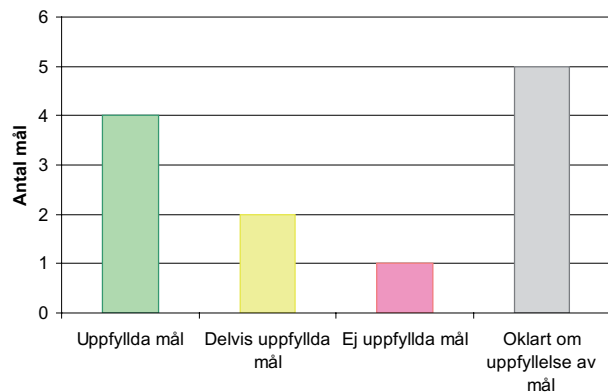
Ansvarig för målet är näringsliv, fastighetsägare och allmänhet. I Norrtälje kommun finns stationer i Fasterna och Edebo församlingar för mätning av nedfallet av kväve. Tabellen redovisar att i skog är nedfallet under de rekommenderade 4 kg/ha och år vid alla mättillfällen utom för ett år*. På öppen mark överskrids gränsen vid alla mättillfällen utom vid två år#. Därmed är målet hittills inte uppnått.

År	Fasterna		Edebo	
	Öppet fält (kg/ha,år)	Skog (kg/ha,år)	Öppet fält (kg/ha,år)	Skog (kg/ha,år)
92/93	4,1	2,2		
93/94	4,9	3,4		
94/95	5,7	2,3		
95/96	3,2#	2,1		
96/97	4,9	2,4		
97/98	6,8	2,0		
98/99	5,4	2,1	4,7	2,4
99/00	3,3#	1,5	4,9	2,4
00/01	7,2	1,6	7,6	4,3*
01/02				2,5
02/03				2,7
03/04				1,7

Referens: Stockholms Luftvårdsförbund.

Kommunikationer

I figuren redovisas en sammanställning av måluppfyllelsen för de 12 åtgärds mål som ingår i kapitlet om kommunikationer.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mål i Lokal Agenda 21

En utförlig miljökonsekvensbeskrivning (MKB) skall åtfölja varje lokaliseringsutredning av nya kommunikationsleder.

Ansvarig för målet är Vägverket. Enligt miljöbalken krävs MKB i lokaliseringsutredningar för nya kommunikationsleder. Om staten är väghållare är det Vägverket som gör en vägutredning innehållande MKB. Där kommunen är väghållare görs inga ändringar utan detaljplan och vid ett sådant förfarande måste det finnas en MKB enligt plan- och bygglagen (PBL). Målet är uppfyllt.

Miljöpolicy vid upphandling

Mål i Lokal Agenda 21

Kommunen skall senast år 1998 ha en reviderad miljöpolicy med krav på energiförbrukning, utsläpp m m för upphandling av fordon och drivmedel.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (ledningskontoret och servicekontoret). Någon revidering av miljöpolicy med den inriktning som anges i målet har inte genomförts. Vid många av de större upphandlingar som genomförs (leasingbilar, kemiskt tekniska produkter m m) används emellertid miljökrav. Den senaste miljöpolicyen är antagen av kommunfullmäktige 2000 och är för tillfället under revidering. Målet anses vara delvis uppfyllt.

Gång- och cykelvägar

Mål i Lokal Agenda 21

Ett särskilt åtgärdsprogram för fler och bättre gång- och cykelvägar skall upprättas senast år 1998. Tätorternas närområden bör prioriteras.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (ledningskontoret, tekniska kontoret och stadsarkitektkontoret).

Ett program för utbyggnad av cykelvägar i kommunen antogs 13.9.2004. Programmet innehåller en inventering av befintliga huvudstråk för gång- och cykeltrafik samt en listning av pågående projekt och kända behov av nya cykelvägar. Avsikten är att programmet ska hållas ajour och läggas till grund för kommande investeringar i trafiksystemet. Syftet är att öka säkerheten och tillgängligheten för gående och cyklister. Målet är uppfyllt.

Kollektivtrafik

Mål i Lokal Agenda 21

Antal kollektivtrafikresenärer skall öka.

Ansvarig för målet är landstinget. För närvarande finns ingen statistik och det är oklart om målet är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Program för en miljövänlig utveckling av kollektivtrafiken upprättas senast år 1998.

Ansvarig för målet är landstinget. För närvarande finns ingen statistik och det är oklart om målet är uppfyllt.

Motorvärmare

Mål i Lokal Agenda 21

Eluttag med tidur för motorvärmare skall år 2000 finnas vid minst 50 % av de enskilda parkeringsplatserna.

Ansvarig för målet är bl a fastighetsägare och Norrtälje kommun. Någon statistik finns inte som möjliggör en uppföljning av målet. Det är oklart om målet är uppfyllt.

Fossila bränslen

Mål i Lokal Agenda 21

Kommunen skall successivt övergå till användning av förnyelsebara bränslen och samtidigt minska användningen av fossila bränslen i fordon med 25 % till år 2000.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun. Norrtälje kommun började använda leasingbilar som kan tankas med det förnyelsebara bränslet etanol under år 2002 och idag är 140 av kommunens 197 bilar etanolbilar. En uppföljning av drivmedelsanvändningen i den kommunala personbilsparken har genomförts under 2004. Den visar att av den totala förbrukningen av drivmedel om 246 284 liter så uppgår etanol till 82 092 liter vilket motsvarar 33,3 %. Detta innebär att utsläppen av koldioxid har minskat med 33 618 kg jämfört med om enbart bensin hade använts, vilket motsvarar en minskning med 88,9 %. Målet är därmed uppfyllt. *Referens: Servicekontoret.*

Busstationen är samlingspunkten för lokaltrafiken i Norrtälje stad. Foto Åke Widman.

Mål i Lokal Agenda 21

Kommunen skall verka för att distribution/försäljning av alternativa bränslen till fordon etableras inom kommunen.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun. Genom kommunens beslut att börja använda etanolbilar har några bensinstationer etablerat drivmedelspumpar med etanol i Norrtälje stad och Rimbo. I Hallstavik planeras för etablering av etanelpumpar. Målet är därmed uppfyllt.

Koldioxidutsläpp

Mål i Lokal Agenda 21

Koldioxidutsläppen från kommunikationer skall minska med 10 % till år 2010 jämfört med år 1990.

Ansvarig för målet är fordonsförare, näringsliv m fl. Statistik över koldioxidutsläppen från kommunikationer (vägtrafik och sjöfart) i Norrtälje kommun finns sedan 1993 och redovisas nedan. Undersökningarna visar att utsläppen har ökat med ca 15 % mellan åren 1993 och 2004. Utvecklingen går alltså åt fel håll jämfört med målet. Slutåret är 2010 och målet är hittills inte uppfyllt.

År	Utsläpp av CO ₂ (ton)
1993	168 100
1994	171 000
1995	169 000
1996	171 000
1997	173 000
1998	174 000

År	Utsläpp av CO ₂ (ton)
1999	182 000
2000	196 000
2001	197 000
2002	196 000
2003	195 000
2004	193 100

Referens: Stockholms Luftvårdsförbund.

Utsläpp från bussar

Mål i Lokal Agenda 21

Utsläppen av kväveoxider från bussarna i kollektivtrafiken skall minska med 50 % till år 2000 (jämfört med år 1980). (SL's eget mål)

Ansvarig är landstinget. Ingen statistik finns och det är oklart om målet är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Utsläppen av koldioxid från bussarna i kollektivtrafiken skall inte vara större år 2000 än vad de var år 1988. (SL's eget mål).

Ansvarig är landstinget. Ingen statistik finns och det är oklart om målet är uppfyllt.

Färjor

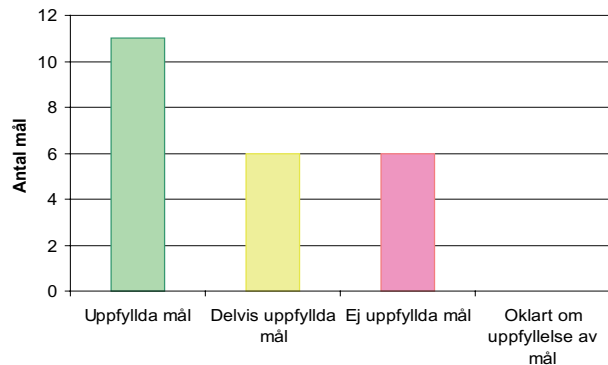
Mål i Lokal Agenda 21

Utsläppen från sjöfarten (färjorna) skall minska till acceptabla nivåer.

Ansvarig för målet är färjerederierna. Utsläppen till luft är en stor miljöfråga för sjöfarten. Utsläppen består bl a av koldioxid, svavel och kväveoxider. I Norrtälje kommun står sjöfarten för 52 % av kväveoxidutsläppen, 51 % av svaveldioxidutsläppen och 29 % av koldioxidutsläppen under 2003. Utsläppen av kväveoxider och svaveldioxider har legat relativt konstanta under 1993 – 2003. Kväveoxidutsläppen har under samma tidsperiod minskat med hela 50 %. Målet kan därmed sägas vara delvis uppfyllt. Referens: Stockholms Luftvårdsförbund.

Samhällsplanering

Samhällsplanering är en viktig del i det förebyggande miljöarbetet i Norrtälje kommun. I figuren redovisas en sammanställning av måluppfyllelsen för de 23 åtgärds mål som ingår i kapitlet om samhällsplanering.

Översiktsplanering

Mål i Lokal Agenda 21

En utförlig miljökonsekvensbeskrivning skall åtfölja varje fördjupad översiktsplan.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (ledningskontoret). Det är viktigt att kommuninvånarna på ett tidigt stadium kan vara med och bedöma konsekvenserna av olika förslag till bebyggelse, vägar m m. Detta tillfälle kommer ofta i samrådsskedet vid fördjupningar av den kommuntäckande översiktsplanen. Sedan 1996 har fördjupade översiktsplaner för Hallstavik, Norrtälje stad, Skärgården och Björnö antagits av kommunfullmäktige. I de fördjupningarna finns miljökonsekvensbeskrivningar vars omfattning är anpassad till den fördjupade översiktsplanens detaljeringsnivå. Målet är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Miljömålen i Agenda 21-dokumentet skall arbetas in vid revideringen av översiktsplanen under år 1997.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (ledningskontoret). Den fysiska planeringen används för att samordna och stämma av olika anspråk på mark och vatten mot varandra samt för att påverka bebyggelsens och de tekniska systemens utveckling. Detta åstadkoms huvudsakligen genom att i den kommuntäckande översiktsplanen lägga fast övergripande mål, vilka sedan påverkar den sektorvisa planeringen, detaljplaneringen och en rad andra kommunala beslut. En ny kommuntäckande översiktsplan antogs av kommunfullmäktige 26.4.2004 i vilken det finns målformuleringar som grundar sig på mål hämtade från de nationella, regionala och de lokala miljömålen (bl a i Agenda 21). Målet är uppfyllt.

Detaljplanering

Mål i Lokal Agenda 21

En utförlig miljökonsekvensbeskrivning (MKB) skall som regel åtfölja varje detaljplan och lokaliseringstudie. Riktlinjer för användande av MKB i den kommunala planeringen skall finnas år 1998.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (stadsarkitektkontoret). Enligt plan- och bygglagens 5 kap 18 § skall en miljö-konsekvensbeskrivning ”upprättas, om detaljplanen medger en användning av mark eller byggnader eller andra anläggningar som innebär en betydande påverkan på miljön, hälsan eller hushållningen med mark och vatten och andra resurser”. Åtskilliga detaljplaner avser förändringar, som inte medför ett nytt användningssätt eller på annat sätt förändrar befintliga miljöförhållanden. I dessa fall görs i planbeskrivningen endast en miljökonsekvensbedömning där detta förhållande konstateras. I de fall en plan avser mark- eller vattenanvändning, som kan få betydande påverkan på miljöförhållandena upprättas en särskild miljökonsekvensbeskrivning. Några kommunala riktlinjer om hur miljö-konsekvensbeskrivningen skall genomföras har inte tagits fram. Med tanke på lagregleringen om miljökonsekvensbeskrivningar skall genomföras behövs inga kommunala riktlinjer. Nya regler gäller fr o m 2005. Vid all planläggning skall en behovsbedömning göras i ett tidigt skede för att utröna huruvida förslaget kan ha betydande miljöpåverkan. Om så är fallet, skall en miljöbedömning göras under planprocessen med MKB som huvuddokument. Målet är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

I varje detaljplan som innefattar bostäder skall krav ställas på möjlighet till källsortering och kompostering.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (stadsarkitektkontoret). Kravet i målet som skall föras in i planbeskrivningarna får ses som en avsiktsförklaring. Kravet på möjlighet till källsortering brukar regelbundet anges i planbeskrivningarna. Möjlighet till kompostering har inte behandlats i beskrivningarna. För planer med enbostadshus föreligger möjligheterna till både sortering och kompostering tämligen automatiskt. För flerbostadshus kan möjligheten att ordna kompostering i allmänhet tillgodoses i anslutning till ett källsorteringsutrymme. Avgörande för en god måluppfyllelse beträffande sortering och kompostering är inte helt beroende på vad som uttalas i planbeskrivningar utan även ekonomiska incitament och organisatoriska förutsättningar för fastighetsägare och förvaltare samt praktiska möjligheter för de boende. Målet är delvis uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Varje detaljplan skall redovisa på vilket sätt energiaspekter beaktats i husens utförande och placering.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (stadsarkitektkontoret). Målet är inte helt uppfyllt eftersom få planer varit aktuella där byggnadernas placering kunnat övervägas med hänsyn till energiaspekter. Möjligheterna att beakta energiaspekter föreligger i första hand vid val av lokalisering för ny bebyggelse, vilket i hög grad är styrt av markägarintressen och vid utformning av struktur för ny sammanhållen bebyggelse. Målet är delvis uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Vid detaljplanering av bostäder, skolor, barn- och äldreomsorg skall risken för exponering av allergiframkallande ämnen beaktas.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (stadsarkitektkontoret, miljö- och hälsoskyddsförvaltningen). När det gäller detaljplanering av bostäder, skolor, barn- och äldreomsorg följs rekommendationer från Boverket. Målet är uppfyllt.

Samhällsplaneringen utgår från en bedömning av varje tätorts egna förutsättningar. Bilden visar Rimbo samhälle där de markerade områdena visar olika slags natur- och kulturvärden som är tillgängar vid den framtida utbyggnaden av Rimbo. Framtagande av planeringsunderlag Magnus Bergström.

Mål i Lokal Agenda 21

Vid detaljplanering skall alltid möjligheterna till användande av en mer miljöriktig teknik övervägas t ex urinseparerande toaletter och lokalt omhändertagande av dagvatten.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (stadsarkitektkontoret, miljö- och hälsoskyddsförvaltningen samt tekniska kontoret). Målets intentioner övervägs regelbundet vid detaljplanering. I Norrtälje stad har hela dagvattensystemet kretsloppsanpassats. Vid ny bebyggelse sker ett lokalt omhändertagande av dagvatten. Miljövänlig teknik när det gäller avloppslösningar har inte genomförts i någon större skala. Målet är uppfyllt.

Bygglovprövning

Mål i Lokal Agenda 21

Vid byggsamråd skall krav ställas på en energisnål byggprocess.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (stadsarkitektkontoret). Enligt plan- och bygglagen kan man i byggsamrådet inte ställa krav på en energisnål byggprocess. Däremot kan man informera i samrådet om vilka möjligheter som finns och vilka vinster som kan finnas med en energisnål process. Målet är delvis uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Vid bygganmälan och samråd skall krav ställas på byggherren att i första hand välja energibesparande teknik för uppvärmning, ventilation, vatten och avlopp samt att inte använda byggmaterial och metoder som är ohälsosamma.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (stadsarkitektkontoret). Enligt plan- och bygglagen kan man i byggsamrådet inte ställa krav på byggherren att i första hand välja energibesparande teknik för uppvärmning, ventilation, vatten och avlopp samt att inte använda byggmaterial och metoder som är ohälsosamma. Däremot kan man informera i samrådet om vilka möjligheter som finns och vilka vinster som kan finnas med energisparande teknik. Målet är inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Vid bygglovgivning inom detaljplanlagt område skall krav ställas på entreprenören rörande återvinning av material i byggprocessen. Detta gäller även vid rivning.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (stadsarkitektkontoret). Enligt plan- och bygglagen kan man inte ställa krav på byggherrens entreprenör att återvinna byggmaterial. Däremot kan man informera i samrådet vilka möjligheter som finns. Målet är delvis uppfyllt.

Energiproduktion

Mål i Lokal Agenda 21

Kommunens översiktsplan skall år 1997 kompletteras med riktlinjer för lokalisering av små och medelstora vindkraftverk samt solenergianläggningar. Dessa markanspråk bör betraktas som viktiga allmänna intressen.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (ledningskontoret). Kommunfullmäktige antog 1995 riktlinjer för lokalisering av vindkraftverk. I den kommuntäckande översiktsplanen som antogs av kommunfullmäktige 26.4.2004 finns särskilda mål och rekommendationer om vindkraft och förnyelsebar energi. Målet är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Kommunens energiplan skall revideras senast år 1999.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (ledningskontoret). Energiplanen har inte reviderats. Utvecklingen på energiområdet med avregleringar m m har medfört att en energiplans möjligheter att påverka utvecklingen minskat betydligt. Målet är inte uppfyllt.

Trafikplanering

Mål i Lokal Agenda 21

Planeringen av kollektivtrafiken skall bidra till att minska trafikens miljöstörningar genom att fler åker kollektivt. Detta skall ske genom att prioritera möjligheterna till arbetspendling och skolskjutsar. Kollektivtrafiken skall dessutom i sig vara miljövänlig och resurssnål.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (ledningskontoret, stadsarkitektkontoret) och Landstinget. Målet är delvis uppfyllt eftersom allt fler åker buss mellan Tekniska Högskolan och Norrtälje stad. Målet är svårt att mäta men får anses vara delvis uppfyllt..

Vattenplan

Mål i Lokal Agenda 21

En vattenplan med syfte att höja vattenkvaliteten i sjöar, vattendrag och i skärgården samt att långsiktigt säkerställa dricksvattenförsörjningen upprättas med avrinningsområdena som grund senast under åren 1997 till 2000.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (ledningskontoret samt miljö- och hälsoskyddsförvaltningen). I den kommuntäckande översiktsplanen (antagen 26.4.2004) har vattenfrågorna en central betydelse. I översiktsplanen finns ett särskilt kapitel om vattenfrågorna vars indelning grundar sig på avrinningsområden. I kapitlet ingår områdesrekommendationer och åtgärdsförslag för varje avrinningsområde med syfte att förbättra tillståndet i sjöar, vattendrag, havsvikar, hav och grundvatten. Med tanke på att översiktsplanen till viss del liknar en vattenplan anses målet vara delvis uppfyllt.

Naturgrus och bergkross

Mål i Lokal Agenda 21

Nya täkter av naturgrus skall inte öppnas.

Ansvarig för målet är länsstyrelsen. Brytning av olika slags grusmaterial till vägar, bebyggelse mm har naturligtvis förekommit under lång tid i kommunen. Större mängder började brytas och större täkter började etableras under 1950- och 1960-talen. Sedan 1970 har det brutits ut ca 22 miljoner ton naturgrus. Räknat från 1950 bör totalt 30-35 miljoner ton naturgrus ha brutits ut inom kommunen. Detta kan ställas i relation till att det år 2000 återstår ca 10 miljoner ton. Av de totala mängderna naturgrus som en gång fanns har alltså ca 75 % försvunnit. Idag bryts det inom kommunens gränser naturgrus vid Ledinge, Nydal och Jägarmossen. Med nya täkter menas dels områden i naturgrusavlagringar som är opåverkade av täktverksamhet och dels områden i naturgrusavlagringar där täktverksamhet tidigare bedrivits men där täkttillstånd har gått ut. Inga nya täkter i naturgrus har öppnats under tiden 1997 – 2005. Målet är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Öppnande av bergtäkter och återvinningsplatser för schaktmassor liksom ökat utnyttjande av alternativa material skall aktivt främjas.

Ansvarig för målet är länsstyrelsen. Sedan 1996 har ytterligare en bergtäkt öppnats i kommunen – Varsvik vid Hallstavik. I förslag till ny översiktsplan har framtida platser för bergtäkter och återvinningsplatser för schaktmassor reserverats. Målet är uppfyllt

Mål i Lokal Agenda 21

Vid exploatering skall lokal massbalans eftersträvas och massbalansberäkningarna skall redovisas.

Ansvarig för målet är länsstyrelsen. Vid exploatering av vägar m m görs av ekonomiska skäl massbalansberäkningar för att minska behovet av att transportera nytt material. Målet är uppfyllt.

Radon

Mål i Lokal Agenda 21

En särskild plan för mätning av radon i befintlig bebyggelse skall upprättas senast år 1998.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (miljö- och hälsoskyddsförvaltningen). Målet är inte uppfyllt på grund av brist på resurser och tid. Den kunskap om radon som finns i kommunen är tillräcklig för att avgöra var risker finns på en översiktlig nivå och var man bör börja med radonmätningar. Målet är inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Den översiktliga karteringen av radonriskområden i kommunen fördjupas senast år 1999 som underlag för bedömningar och rådgivning till allmänheten.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (ledningskontoret samt miljö- och hälsoskyddsförvaltningen). Det finns sedan flera år ett antal olika mätningar som syftar till att kartlägga radonrisken översiktligt. Exempelvis har vi uppgifter om områden med förhöjd gammastrålning, områden med förekomst av radium i berggrunden samt en flygskanning av strålningsintensiteten. Dessutom finns mätningar av radonhalten i dricksvattenprover som allmänheten lämnat in till kommunen. Problemet är att dessa inte kan uppfattas som tillförlitliga. Med nuvarande kunskaper är det inte möjligt att sammanställa en trovärdig översiktskarta över radonriskerna i kommunen. Målet är inte uppfyllt.

Buller

Mål i Lokal Agenda 21

Ett särskilt åtgärdsprogram skall påbörjas senast år 1997 för att minska effekterna av trafikbuller, vibrationer och avgaser i tätorterna. Efter år 2000 bör inriktningen vara att den ekvivalenta ljudnivån från trafikbuller inomhus i befintliga bostäder samt vård- och undervisningslokaler inte överstiger 30 dB(A) och momentanvärdena inte överstiger 45 dB(A) mer än 5 ggr per natt.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (stadsarkitektkontoret och tekniska kontoret). Arbetet med att ta fram åtgärdsprogrammet har inte prioriterats. Målet är inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Nya lokala och differentierade planeringsnormer för trafikbuller ska utarbetas senast år 1998.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (stadsarkitektkontoret och tekniska kontoret). Det behövs göras en ny trafikbullerutredning i kommunen för att nya planeringsnormer skall kunna utarbetas. Arbetet har inte prioriterats. Målet är inte uppfyllt.

Gång- och cykelvägar

Mål i Lokal Agenda 21

Ett särskilt åtgärdsprogram för fler och bättre gång- och cykelvägar skall upprättas senast år 1998. Tätorternas närområden bör prioriteras.*

Ansvarig är Norrtälje kommun (ledningskontoret). Ett program för utbyggnad av cykelvägar i kommunen antogs av kommunfullmäktige 13.9.2004. Programmet innehåller en inventering av befintliga huvudstråk för gång- och cykeltrafik samt en listning av pågående projekt och kända behov av nya cykelvägar. Avsikten är att programmet ska hållas ajour och läggas till grund för kommande investeringar i trafiksystemet. Syftet är att öka säkerheten och tillgängligheten för gående och cyklister. Målet är uppfyllt.

Närströvområden

Mål i Lokal Agenda 21

Vid detaljplanering i tätorterna skall behovet av närströvområden beaktas.*

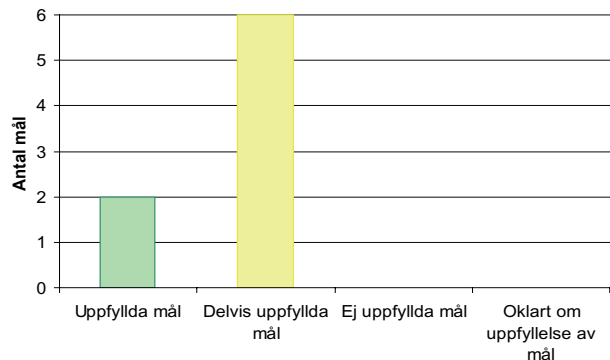
Ansvarig är Norrtälje kommun (stadsarkitektkontoret). Vid detaljplaneläggning beaktas målet. I utvecklingsplanen för Norrtälje stad (antagen av kommunfullmäktige 29.3.2004) finns närströvområden, naturreservat och andra värdefulla grönområden redovisade. Målet är uppfyllt.

Norrtälje kommun är den biltätaste kommunen i länet, vilket beror på att kommunen är stor till ytan och att bebyggelsen är spridd. Norrtälje stads nuvarande genomfartsled Estunavägen. Foto Åke Widman.

Sjöar och vattendrag

I figuren redovisas en sammanställning av måluppfyllelsen för de 8 åtgärds mål som ingår i kapitlet om sjöar och vattendrag.

Vattenplan

Mål i Lokal Agenda 21

En vattenplan med syfte att höja vattenkvaliteten i sjöar, vattendrag och i skärgården samt att långsiktigt säkerställa dricksvattenförsörjningen upprättas med avrinningsområdena som grund senast under åren 1997 till 2000.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (ledningskontoret samt miljö och hälsoskyddsförvaltningen). I den kommuntäckande översiktsplanen (antagen 26.4.2004) har vattenfrågorna en central betydelse. I översiktsplanen finns ett särskilt kapitel om vattenfrågorna vars indelning grundar sig på avrinningsområden. I kapitlet ingår områdesrekommendationer och åtgärdsförslag för varje avrinningsområde med syfte att förbättra tillståndet i sjöar, vattendrag, havsvikar, hav och grundvatten. Med tanke på att översiktsplanen till viss del fyller samma funktion som en vattenplan anses målet vara delvis uppfyllt.

Samverkansgrupper

Mål i Lokal Agenda 21

Samverkansgrupper skall bildas för områden inom t ex Broströmmens, Malsta-, Penningby- och Bergshamraåns avrinningsområden senast år 2000.

Ansvarig för målet är vattenägare. Under sommaren år 2000 genomförde Norrtälje kommun projektet ”Restaurering av sjöar och vattendrag”. Det riktade sig mot vattenägare, allmänhet, föreningar m m och byggde på en seminarierie och ett antal studiebesök. Projektet förmedlade kunskap och information om näringsrika sjöar och betydelsen av att se på avrinningsområden när man ska jobba med dessa ekosystem. Projektet stimulerade och skapade kontakter mellan redan arbetande intressegrupper och nyligen engagerade människor som ville ha tips på hur man kan arbeta med sjörestaureringsfrågor m m.

Idag har flera samverkansgrupper bildats för mindre vattenområden eller enstaka sjöar. Som exempel kan nämnas Bevarande av Rådasjön, Miljövårdsföreningen Trehörningen, Föreningen Rädda Vaxtunasjön, Kullbovikens Vattenvårdsförening, Intressegruppen för Utsunds sjöns bevarande och Föreningen Norrvikens Vänner. Dessutom har flera samfällighetsföreningar engagerat sig i sina sjöar. Målet får därmed anses vara uppfyllt.

Kantzoner

Mål i Lokal Agenda 21

Minst 6 m bevuxna kantzoner där det inte sprids kemiska bekämpningsmedel eller gödsel skall finnas längs vattendrag och sjöar år 2005.

Ansvarig för målet är jordbrukare och myndigheter (länsstyrelsen och Norrtälje kommun). Tidigare fanns det s k REKO-stödet (Resurshushållande konventionell odling) där man kunde söka stöd för skyddszoner på åkermark utmed vattendrag markerade på den topografiska kartan. Skyddszonen skulle vara en remsa på 6 m där gödsel och bekämpningsmedel inte fick användas. I det stödet fanns 2005 sex jordbrukare i Norrtälje kommun med en sammanlagd areal om 5,25 ha skyddszoner. Mellan åren 1996 - 1999 kunde man dessutom söka ett stöd som hette Extensiv vall. Då fanns det 2 brukare i Norrtälje med sammanlagt 1,77 ha skyddszoner. Det ger totalt 11,7 km zoner utmed vattendrag i kommunen. Fr o m 2001 finns ett nytt skyddszonstöd vilket 30 brukare i Norrtälje kommun har anslutit sig till. Det omfattar totalt 85 ha. Sammantaget innebär det att mindre arealer kantzoner har anlagts vid vattendrag och sjöar och målet anses delvis vara uppfyllt. *Referens: Länsstyrelsens lantbruksenhet.*

Smalsjön vid Sättraby är en av kommunens över 300 sjöar. Den kan som de flesta sjöarna i kommunen klassificeras som övergödd, dvs vattnet har höga halter av fosfor och kväve. Smalsjön tillhör emellertid inte de mest övergödda sjöarna i kommunen och vass och annan vattenvegetation finns mest längs med stränderna. Foto Monica Pettersson.

Våtmarker

Mål i Lokal Agenda 21

Minst 15 st våtmarker, småvatten eller viltvatten skall skapas/återskapas/restaureras i odlingslandskapet till år 2005.

Ansvarig för målet är i första hand markägare. Under åren 1996 – 2005 har 15 st våtmarker anlagts i Norrtälje kommun med ekonomiskt stöd från länsstyrelsen. Den totala arealen uppgår till 42,3 ha. Därutöver har länsstyrelsen avgivit samrådsyttrande enligt miljöbalken över ett viltvatten i Norrtälje kommun. Troligen finns ytterligare exempel på småvatten som har anlagts under tidsperioden. Totalt har alltså minst 15 våtmarker, småvatten eller viltvatten anlagts i kommunen och målet är därmed uppfyllt. *Referens: Länsstyrelsens lantbruksenhet.*

Vattendragen

Mål i Lokal Agenda 21

I Norrtäljeån, Skeboån och Broströmmen skall år 2005 inga av mätlokalerna för bottenfaunan uppvisa mycket kraftigt eller kraftigt förorenat tillstånd.

Ansvarig för målet är länsstyrelsen och Norrtälje kommun. Målet baseras på de undersökningar som gjordes av bottenfaunan (t ex snäckor, kräftdjur och sländor) i Norrtäljeån, Skeboån och Broströmmen under 1989 och 1990. Resultaten visade att 7 av 9 mätlokaler i vattensystemen hade mycket kraftigt eller kraftigt förorenat tillstånd. Undersökningen av en mätpunkt i Norrtäljeån mellan åren 1999 och 2004 visar att tillståndet har förbättrats väsentligt och inte kan klassificeras som mycket kraftigt eller kraftigt förorenat tillstånd. I de tre åarna undersöktes 6 lokaler 2000 varav 3 hade ett kraftigt påverkat tillstånd. I Broströmmen undersöktes 5 lokaler 2004 varav en hade kraftigt förorenat tillstånd. En förbättring har skett och målet anses vara delvis uppfyllt. *Referens: Länsstyrelsen*

Mål i Lokal Agenda 21

Jersöströmmen (mellan Erken och Brosjön) skall år 2000 vara skyddad så att vattenkvaliteten och naturvärdena bevaras.

Ansvarig för målet är länsstyrelsen och Norrtälje kommun. Genom beslut av Naturvårdsverket 7.2.2000 är Jersöströmmen skyddad som ett riksintresse enligt 3 kap 6 § miljöbalken. Skyddet innebär att ingen exploatering får ske som påtagligt kan påverka naturvärdena i området. Bestämmelserna om riksintresse i miljöbalken skall tillämpas vid tillståndsprövning enligt miljöbalken samt vid planläggning och prövning enligt annan lagstiftning. Riksintresset ger dock inget detaljerat juridiskt skydd. I Skogsstyrelsens inventering av nyckelbiotoper och naturvärden på skogsmark i Norrtälje kommun har två områden vid Broströmmen klassificerats som nyckelbiotoper (en alsumpskog och en källpåverkad mark). I Skogsstyrelsens sumpskogsinventering finns tre strandskogar urskiljda som värdefulla. Skogsstyrelsens utpekande av områden ger inget juridiskt skydd även om klassificering som nyckelbiotoper kan sägas ge ett visst skydd. Målet är delvis uppfyllt.

Fosfor- och kvävehalt i sjöar

Mål i Lokal Agenda 21

Fosfor- och kvävehalterna i skogslandskapets sjöar och vattendrag skall långsiktigt minska (vara högst dubbelt så höga som de naturliga halterna senast år 2010).

Ansvarig för målet är markägare, jordbrukare, fastighetsägare och Norrtälje kommun. Arbetet med att minska fosfor- och kvävehalterna i sjöar och vattendrag är ett viktigt och långsiktigt arbete. Insatser behövs för att begränsa utsläpp från alla verksamheter som belastar sjöar och vattendrag med fosfor och kväve. De undersökningar som genomförts i våra 8 stora avrinningsområden visar att 3 av avrinningsområdena har mindre fosforhalter under åren 1999 - 2002 jämfört med 1990 - 1996. Motsvarande resultat för kväve är att ett avrinningsområde har lägre halter och ett avrinningsområde har högre halter. Målet är delvis uppfyllt. *Referens Länsstyrelsens miljöinformationsenhet*

Mål i Lokal Agenda 21

Fosfor- och kvävehalterna i odlingslandskapets sjöar och vattendrag skall långsiktigt minska (vara högst dubbelt så höga som de naturliga halterna senast år 2020).

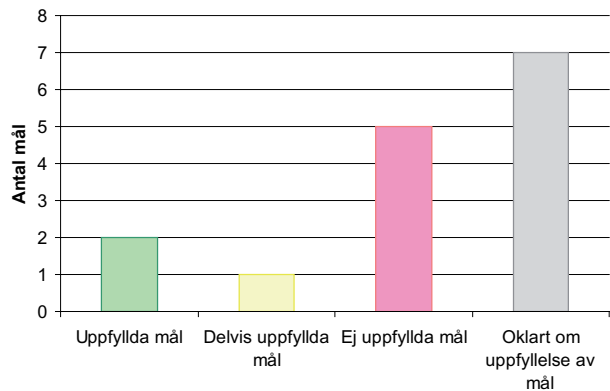
Ansvarig för målet är markägare, jordbrukare, fastighetsägare och Norrtälje kommun. Arbetet med att minska fosfor- och kvävehalterna i sjöar och vattendrag är ett viktigt och långsiktigt arbete. Insatser behövs för att begränsa utsläpp från alla verksamheter som belastar sjöar och vattendrag med fosfor och kväve. De undersökningar som genomförts i våra 8 stora avrinningsområden visar att 3 av avrinningsområdena har mindre fosforhalter under åren 1999 - 2002 jämfört med 1990 - 1996. Motsvarande resultat för kväve är att ett avrinningsområde har lägre halter och ett avrinningsområde har högre halter. Målet är delvis uppfyllt. *Referens Länsstyrelsens miljöinformationsenhet*

Sjön Ludden strax utanför Norrtälje stad restaurerades under år 2006 genom att vassrotfilt grävdes bort. Restaureringen gjordes inom ramen för lokala investeringsprogrammet (LIP2). Foto Monica Pettersson.

Kustvatten

Kustvattenytan i Norrtälje kommun är omfattande. Den upptar 74 % av kommunens yta. I figuren redovisas en sammanställning av måluppfyllelsen för de 15 åtgärds mål som ingår i kapitlet om kustvatten. Den höga andelen ej uppfyllda mål speglar det faktum att kustvattnets status i hög grad är beroende på verksamheter som sker utanför kommunens gränser. För många mål är det oklart om de är uppfyllda, vilket beror på att det inte pågår några undersökningar som möjliggör en uppföljning.

Närsalter

Mål i Lokal Agenda 21

Utsläppen av fosfor till kushavet från mänskliga aktiviteter inom kommunen skall minska med 10 % till år 2005.

Ansvarig för målet är markägare, jordbrukare, fastighetsägare, näringslivet och Norrtälje kommun. I våra kustvatten är halten av fosfor i genomsnitt 3,5 gånger högre än ursprungshalten. De senaste 20 åren har halterna av fosfor i ytvattnet ökat med 1 – 2 % årligen. De undersökningar som genomförts i våra 8 stora avrinningsområden visar att 3 av avrinningsområdena har mindre fosforhalter under åren 1999 - 2002 jämfört med 1990 - 1996. Därmed har även utsläppen av fosfor till kushaven minskat. Målet är delvis uppfyllt. *Referens Länsstyrelsens miljöinformationsenhet*

Mål i Lokal Agenda 21

Utsläppen av kväve till kushavet från mänskliga aktiviteter inom kommunen skall minska med 10 % till år 2005.

Ansvarig för målet är markägare, jordbrukare, fastighetsägare, näringslivet och Norrtälje kommun. I våra kustvatten är halten av kväve i genomsnitt 1,8 gånger högre än ursprungshalten. De senaste 20 åren har halterna av kväve i ytvattnet ökat med 1 – 2 % årligen. De undersökningar som genomförts i våra 8 stora avrinningsområden visar att ett avrinningsområde har lägre halter och ett avrinningsområde har högre halter av kväve under åren 1999 - 2002 jämfört med 1990 - 1996. Målet är inte uppfyllt. *Referens Länsstyrelsens miljöinformationsenhet*

Mål i Lokal Agenda 21

Den årliga ökningen av kväve- och fosforhalter i kusthavet skall år 2005 ha avstannat.

Ansvarig för målet är markägare, jordbrukare, fastighetsägare, näringslivet och Norrtälje kommun. Norrtälje kommuns kustområde gränsar till Ålands hav och norra egentliga Östersjön. I båda havsbassängerna har koncentrationerna av näringsämnen ökat sedan sextiotalet. De senaste 20 åren har halterna av kväve och fosfor i ytvattnet ökat med 1 – 2 % årligen. Genom att ytvattnet i Ålands hav företrädesvis härstammar från Bottenhavet kommer det främst att vara förändringar i Bottenhavet som tillsammans med lokala förhållanden påverkar Norrtälje kommuns vattenområden. Grunden för kunskaperna om närsaltförhållandena i kommunens kustvatten är projektet *Miljö kvalitetsbeskrivning av Norrtälje kommuns kustområden* som genomfördes under åren 1988 – 1992. Under dessa år mättes koncentrationen av kväve- och fosforhalter på 64 lokaler i kommunens kustvattenområde. Någon uppföljning av hur utsläppen har förändrats under tidsperioden 1996 – 2005 har inte genomförts och därför kan ingen uppföljning av målet göras. Med all sannolikhet har den årliga ökningen av halterna inte avstannat och målet är därmed hittills inte uppfyllt.

Miljögifter och tungmetaller

Mål i Lokal Agenda 21

Tillförseln av miljögifter och tungmetaller skall ha minskat till år 2005.

Ansvarig för målet är länsstyrelsen och Norrtälje kommun. Sverige m fl länder kring Östersjön har anslutit sig till Helsingforskonventionen (HELCOM). Konventionen berör alla former av havsföroreningar i Östersjöområdet, däribland utsläpp från källor i land, utsläpp från fartyg, atmosfäriskt nedfall, dumpning samt förorening som orsakas av att havsbotten utforskas eller exploateras. Parterna har förbundit sig att motverka utsläpp av farliga ämnen som kan nå Östersjön. DDT och PCB nämns särskilt. Utsläppen av ett antal andra ämnen, däribland kvicksilver, kadmium och bly, ska också begränsas. Konventionen ålägger parterna att tillämpa försiktighetsprincipen och bästa tillgängliga teknik i sin miljö rätt och miljöpolitik.

I projektet *Miljö kvalitetsbeskrivning av Norrtälje kommuns kustområden* som genomfördes 1988 - 1992 finns en undersökning av metaller i ytsediment. Bakgrunds nivån för olika metaller i sediment har antagits vara de koncentrationer av metaller som finns i djupa opåverkade sediment. Den naturliga mängden metaller i ett sediment påverkas av en mängd faktorer där den enskilt viktigaste är berggrundens sammansättning i avrinningsområdet. Detta innebär att lokala variationer i sedimentens metallkoncentrationer kan förekomma naturligt. Detta är viktigt att beakta i områden med låga förväntade metallhalter till vilka Norrtälje kommuns kustområde tillhör. Någon uppföljning av undersökningen är ännu inte genomförd och det är därför oklart om målet har uppfyllts.

Mål i Lokal Agenda 21

Föroreningen av kusthavet skall förhindras genom att utsläppen av giftiga ämnen kontinuerligt minskar så att de helt har upphört år 2020.

Ansvarig för målet är markägare, jordbrukare, fastighetsägare, näringslivet och Norrtälje kommun. Några uppgifter om hur stor belastningen av giftiga ämnen på kustvattnen i Norrtälje kommun är inte kända. Det går därför inte att med dagens kunskaper följa upp målet. Det kan emellertid slås fast att målet inte är uppfyllt.

Norrtälje kommun har den största ytan hav inom sina kommungränser bland landets alla kommuner. Med våra mer än 10 000 öar är vi även den örikaste kommunen i landet. Söderarms skärgård i kvällssol. Foto Magnus Bergström.

Algblomning och grönslick

Mål i Lokal Agenda 21

Algblomningar i vattenmassan pga mänsklig påverkan skall minska.

Ansvarig för målet är markägare, jordbrukare, fastighetsägare, näringslivet och Norrtälje kommun. Målet går inte att följa upp eftersom det är ytterst svårt att härleda om en algblomning orsakats av mänsklig påverkan.

Mål i Lokal Agenda 21

Förekomsten av ”grönslick” utefter stränderna och påväxten av alger på blåstången skall minska.

Ansvarig för målet är markägare, jordbrukare, fastighetsägare, näringslivet och Norrtälje kommun. Målet går inte att följa upp och det är oklart om målet är uppfyllt.

Siktdjup

Mål i Lokal Agenda 21

Siktdjupet i kusthavet skall öka med 50 % till år 2005.

Ansvarig för målet är markägare, jordbrukare, fastighetsägare, näringslivet och Norrtälje kommun. Ökade mängder näringsämnen medför en ökad produktion av växtplankton i vattnet. Denna effekt kan uppskattas genom mätning av siktdjupet. Dock kan annan grumling av vattnet såsom humus (organiskt material) och suspenderat slam också påverka siktdjupet. Siktdjupet är i många områden ett indirekt mått på biomassan av växtplankton. I Norrtälje kommuns kustområde mättes siktdjupet i projektet *Miljö kvalitetsbeskrivning av Norrtälje kommuns kustområden under åren 1988 - 1992*. Som lägst var siktdjupet 1 m och som mest 10,5 m. Medelsiktdjupet 1988 - 1992 för de olika undersökta stationerna varierade mellan 1,6 m och 6,7 m. Det lägsta värdet uppmättes i Edeboviken och det högsta uppmättes på en station långt ut i Ålands hav. Någon uppföljning av undersökningen är ännu inte genomförd och det är därför oklart om målet har uppfyllts. Med all sannolikhet har siktdjupet inte ökat så mycket som 50 % och målet är hittills inte uppfyllt.

Tångbälten

Mål i Lokal Agenda 21

Tångbältets djuputbredning i Norrtäljes kusthav skall ha ökat till år 2005.

Ansvarig för målet är markägare, jordbrukare, fastighetsägare, näringslivet och Norrtälje kommun. Orsaken till den minskade djuputbredningen av blåstång är sannolikt att Östersjöns vatten blivit grumligare genom övergödning (eutrofiering). Ett resultat av detta är att ljusklimatet försämrats varför bottenlevande alger tvingats närmare ytan. Grunden för kunskaperna om blåstångens utbredning i kommunens kustvatten är projektet *Miljö kvalitetsbeskrivning av Norrtälje kommuns kustområden* som genomfördes under åren 1988 – 1992. Under dessa år inventerades blåstång på 51 lokaler i skärgården. Bl a mättes den vertikala utbredningen av blåstång. Man såg bland annat att det fanns ett samband mellan siktdjup och blåstångens maximala djuputbredning. Man såg också att blåstång förekommer företrädesvis i den yttre och mellersta skärgården, medan den är generellt sparsamt förekommande i innerskärgården. Uppföljningar som har gjorts av Stockholms universitet visar att blåstången nu har en ökad djuputbredning. Målet får därmed anses som uppfyllt. *Referens: Stockholms universitet, systemekologiska institutionen.*

Mål i Lokal Agenda 21

År 2010 skall blåstången ha återkoloniserat de lokaler som den nu saknas på.

Ansvarig för målet är markägare, jordbrukare, fastighetsägare, näringslivet och Norrtälje kommun. Grunden för kunskaperna om blåstångens utbredning i kommunens kustvatten är den undersökning som genomfördes under åren 1988 – 1992. Under dessa år inventerades blåstång på 51 lokaler i skärgården. Resultaten visar att på endast fem av lokalerna saknades blåstången helt (Edeboviken, Singöfjärden, Bergshamraviken och Västerfjärden). Någon uppföljning av undersökningen är inte genomförd och därför kan ingen uppföljning av målet göras i dag. Det är oklart om målet är uppfyllt.

Bottenfauna

Mål i Lokal Agenda 21

Bottenområden skall långsiktigt inte utsättas för återkommande syrebrist med undantag för sådana områden som av naturliga skäl inte går att påverka.

Ansvarig för målet är markägare, jordbrukare, fastighetsägare, näringslivet och Norrtälje kommun. Förekommer syrebristsituationer inom ett område är produktionen av organiskt material större än vad som kan brytas ned med tillgängligt syre i djupvattnet. Detta behöver nödvändigtvis inte bero på gödning orsakad av människan, utan kan vara en naturlig följd av för liten vattenomsättning. Exempel på detta finns i kommunens ytterskärgård där bottengeografiska förhållanden medför att djupvattnet blir stillastående.

Grunden för kunskaperna om syrgasförhållandena i kommunens kustvatten är den stora undersökning som genomfördes under åren 1988 – 1992. Under dessa år mättes koncentrationen av syrgas i bottenvattnet på 64 st lokaler i kommunens kustvattenområde. På enbart sex av lokalerna (Bergshamraviken, Västerfjärden, Vätösund och Norrtäljeviken) var medelkoncentrationen av syrgas lägre än 4 mg/l. Även observationer av bottensediment vid samma undersökning gav inte heller belägg för att syrgasbrist skulle vara vanligt förekommande i Norrtälje kommun. Någon uppföljning av undersökningen är inte genomförd och därför kan ingen uppföljning av målet göras. Det är oklart om målet är uppfyllt.

Fisk

Mål i Lokal Agenda 21

Norrtälje kommuns kust- och skärgårdsvattenområden skall hysa livskraftiga fiskstammar.

Ansvarig för målet är markägare, jordbrukare, fastighetsägare, näringslivet och Norrtälje kommun. Ett åtgärdsområde som mer har karaktären av övergripande mål. Det finns inga undersökningar som gör att målet kan följas upp. Det är oklart om målet är uppfyllt.

Båtar och båtmotorer

Mål i Lokal Agenda 21

Alla som trafikerar våra kustvatten skall sträva efter att ge en så liten miljöpåverkan och miljöstörning som möjligt.

Ansvarig för målet är nyttjare av kustvattnen. Målet har mer karaktär som övergripande mål än som åtgärdsområde. Det går i sin nuvarande form inte att följa upp. Det är oklart om målet är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Alla båtmotorer skall bytas ut mot miljömärkta motorer eller solcellsdrivna elmotorer där så är möjligt senast år 2015.

Ansvarig för målet är båtägare och båtmotortillverkare. Målet är viktigt med tanke på att båtmotorer på fritidsbåtar orsakar ca 15 % av kolväteutsläppen (VOC) i Norrtälje kommun. Med miljömärkta

båtmotorer menas i dag de modeller som är miljömärkta med Svanen. Kriterier för miljömärkning av båtmotorer finns fastställda av SIS Miljömärkning. En flaskhals för ett miljövänligare användande av båtmotorer är svårigheten att införskaffa den mindre skadliga alkylatbensinen. I Norrtälje kommun finns bara en plats där alkylatbensin kan tankas från pump.

Mottagningsstationer

Mål i Lokal Agenda 21

Mottagningsstationer för spillolja, slagvatten, toalettavfall m m skall upprättas i Norrtälje, Hallstavik, Grisslehamn och Kapellskär senast år 2000.

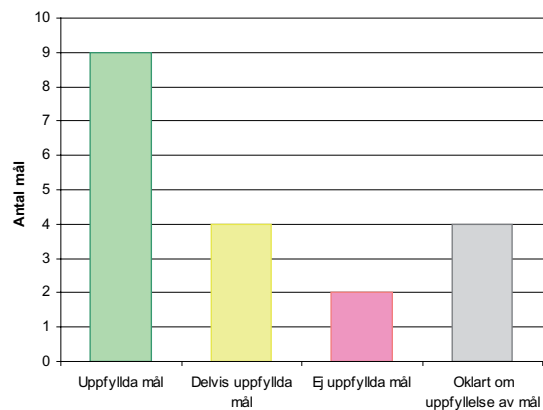
Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret). I Norrtälje kommun sköter Stockholms hamn mottagningen i Kapellskär och Eckerö linjen tar hand om avfall i hamnen i Grisslehamn. Norrtälje kommun i form av tekniska kontoret tar hand om det som lämnas i Norrtälje hamn. Avgiften för hanteringen är i dessa hamnar inbakad i hamntaxan. I Norrtälje hamn finns det inte en stationär mottagningsstation för avfall från de stora fartygen enligt Östersjökonventionen. Det är fartyget självt eller dess speditör som tar kontakt och klargör fartygets behov till tekniska kontoret att man behöver lämna avfall som t ex spillolja och slagvatten (utan kostnad). För toalettavfall har de stora fartygen ofta egna system med rening. För sopor finns det en låst container i hamnen som öppnas då önskemål framförs från de stora båtarna. Idag tar Samtek AB hand om dessa blandade sopor, som under åren 1997 – 2004 uppgick till i genomsnitt 25,7 m³/år. Oljehaltigt maskinrumsavfall uppgick i genomsnitt till 8,8 m³/år. Under samma period har det i genomsnitt anlöpt 86 fartyg/år för lastnings- eller lossningsärenden (fr a spannmål, och flis).

I Kapellskärs hamn saknas också en mottagningsstation. Där fungerar det som i Norrtälje hamn genom att en tankbil kommer och hämtar på begäran. I Kapellskär rör det sig om mycket få båtar per år som tömmer spillolja eller dylikt. Båtarna lämnar oftast sitt avfall på Åland eller i Finland. I Grisslehamn finns det ett slutet system med tankar för latrin och gråvatten (dusch och diskvatten). Detta tas sedan om hand i kommunens avloppssystem.

I Hallstavik finns ingen fast mottagningsstation utan vid behov beställs en tankbil som kommer och tar om hand om avfallet (spillolja mm) i enlighet med Östersjökonventionen. Holmens pappersbruk använder sig av firmor som kan uppvisa papper på att de kan ta hand om avfallet i enlighet med gällande föreskrifter. I Hallstaviks hamn kommer det in ca 200 fartyg per år. För småbåtar blev det möjligt i början av 90-talet att lämna toalettavfall och sopor i Gästhamnen i Norrtälje. Toalettavfallet tas om hand i kommunens avloppssystem. I mindre hamnar för småbåtar fungerar det så att båtklubben måste ha en verksamhetsansvarig och en tillfredställande avfallsförvaring och -hantering på uppläggningsplats, i båthamn och på ev klubbholme. Ytterst vilar ansvar på varje medlem eller besökare att se till att avfall hamnar på rätt ställe. I klubben är det främst miljöombud och hamnkapten som håller i trådarna för avfallsfrågor och kontakter med kommunen. Målet får anses vara uppfyllt.

Biologisk mångfald

Biologisk mångfald handlar om att bevara det växt och djurliv som finns i Norrtälje kommun. I figuren redovisas en sammanställning av måluppfyllelsen för de 19 åtgärds mål som ingår i kapitlet om biologisk mångfald. Den förhållandevis höga andelen uppfyllda mål är ett resultat av de stora satsningar som genomförts av staten och kommunen på biologisk mångfald.

Skogslandskap

Mål i Lokal Agenda 21

Skogsbruket på den kommunägda marken (ca 2 000 ha) skall år 1998 vara miljömärkt.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret). Skogsstyrelsen har genomfört en inventering av skogens nyckelbiotoper och områden med naturvärden på kommunens skogsmark. Detta ger en grund för den miljömärkning som sedan länge har beslutats att den ska genomföras. I dag finns två miljömärkningssystem tillgängliga. FSC (Forest Stewardship Council) är äldst och ett internationellt system som framtagits i samverkan mellan många parter, bl a skogsnäringen och miljöförbundet. PEFC (Pan European Forestry Certification) är ett system för skogscertifiering av i första hand familjeskogsbruk framtagit av skogsägarrörelsen. PEFC stöds inte av miljöförbundet. Norrtälje kommun kommer sannolikt att uppfylla kraven för båda systemen. Tekniska kontoret har dock ännu inte genomfört någon certifiering av skogsbruket. Målet är därmed inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Minst 5 % (ca 100 ha) av den produktiva skogsmarken i kommunens ägo skall undantas långsiktigt från skogsbruk år 2000.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret). Med "undantas" menas här skogsmark som lämnas helt orörd eller sköts med inriktning att bevara och stärka den biologiska mångfalden. Under år 2005 har nya skogsbruksplaner arbetats fram över den kommunägda skogsmarken. I planerna anges att av den totala arealen produktiv skogsmark om 2 440 ha skall 218 ha lämnas helt orörd. I skogsbruksplanerna anges dessutom att 222 ha av den produktiva skogsmarken skall skötas för att förstärka värdena för den biologiska mångfalden. Eftersom även den sistnämnda siffran alltså räknas in i den areal som "undantas" innebär det att totalt 440 ha eller 18,0 % ha undantas från rationellt skogsbruk. Ett annat ord som lämnar utrymme för tolkningar är "långsiktigt". Vår tolkning är att det avser områden som är skyddade mot felaktig avverkning och skötsel i en miljöcertifiering eller är skyddade med områdesskydd enligt miljöbalken (t ex naturreservat). Målet är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Skogsmark undantas långsiktigt från skogsbruk i sådan omfattning att den biologiska mångfalden bevaras. (Relaterat till riksdagens mål om 5 % innebär det ett skydd av ca 6 200 ha skogsmark.)

Ansvarig för målet är såväl markägare som myndigheter (länsstyrelsen och Norrtälje kommun). I målet talas det om skogsmark vilket måste tolkas så att det inbegriper både produktiv skogsmark och impediment. Med ”undantagen skogsmark” menas skogsområden som är skyddad enligt miljöbalken (nationalpark, naturreservat eller biotopskydd), omfattas av naturvårdsavtal mellan Skogsstyrelsen och markägare eller ingår som orörda områden eller områden med naturvårdsinriktad skötsel i ett miljöcertifierat skogsbruk. Den areal som sparas på den kommunägda skogsmarken räknas också in i begreppet ”undantagen skogsmark”. Även de lagskyddade impedimenten betraktas som ”undantagen skogsmark”.

Skyddad skogsmark i Norrtälje kommun 2005	Areal (ha)
Nationalpark, naturreservat	1 166
Biotopskydd	170
Naturvårdsavtal	267
Pågående reservatsarbete	1 492
Värdefull kommunägd skogsmark	440
5 % av FSC och PEFC	1 114
Skogliga impediment	8 400
summa	13 049

Referens: Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Norrtälje kommun

Det finns 22 274 ha produktiv skogsmark i kommunen som är miljömärkt enligt FSC eller PEFC. Enligt reglerna skall minst 5 % av den arealen undantas helt från skogsbruksåtgärder eller skötas för att bevara och främja den biologiska mångfalden. Det innebär en areal om minst 1 114 ha som är ”undantagna” i miljömärkt skogsbruk i kommunen. I målet i Agenda 21 talas om ”skogsmark” vilket inbegriper förutom den produktiva skogsmarken även skogliga impediment dvs hållmarker, kärr och mossar med glesa trädskikt. Impedimenten omfattar i Norrtälje kommun en areal om 11 200 ha. Eftersom det är förbud mot avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödsling på impediment större än 0,1 hektar (enligt Skogsstyrelsens författning) är de redan undantagna från skogsbruk. Uppskattningsvis är 75 % av impedimenten större än 0,1 ha vilket ger ett skydd åt 8 400 ha impediment. Sammanlagt ger det en summa av 13 049 ha undantagen skogsmark vilket motsvarar 9,0 % av den totala skogsmarksarealen i kommunen. Målet är därmed uppfyllt.

Odlingslandskap

Mål i Lokal Agenda 21

90 % av ängs- och hagmarkerna (481 ha) i klass I - III i länsstyrelsens inventering skall år 1998 hävdas så att växt- och djurlivet bevaras.

Ansvarig för målet är markägare, länsstyrelsen och Norrtälje kommun. I länsstyrelsens inventering av ängs- och hagmarker i Norrtälje kommun (genomförd 1987 – 1991) återfanns 535 ha i klass I – III. Av denna areal fanns 493 ha eller 92 % under år 1997 i NOLA- eller landskapsvårdsavtal eller skyddade som naturreservat eller nationalpark. Eftersom krav fanns om adekvat hävd i avtalen och skötselplanerna så uppfylldes målet redan 1997. (Under 1999 omfattades dock endast 361 ha av

klass I – III -områdena i Norrtälje kommun av miljöstödd för biologisk mångfald vilket innebär att andelen sjönk till 67 %). Det bör dock övervägas om inte målet bör förändras mot ett totalt arealmål för naturbetesmarker och slätterängar. Det viktigaste argumentet är att inventeringen av ängs- och hagmarker dels var ofullständig och dels nu börjar bli åldersstigen. Under år 2000 omfattades totalt 1 422 ha naturbetesmarker och slätterängar av miljöstödd för biologisk mångfald. I den tidigare nämnda inventeringen av ängs- och hagmarker redovisades totalt 1 731 ha (inkl klass IV) i Norrtälje kommun. Räknar man in arealer från de marker som inte ingår i ovanstående uppgifter men som bevisligen finns så tillkommer ytterligare några hundratals hektar mark. Det innebär att det bör finnas ca 2 000 ha naturbetesmarker och slätterängar kvar i kommunen som hävdas i dag eller relativt enkelt kan restaureras. I och med den goda statistik som finns och kommer att finnas om miljöstödd så kan årliga uppföljningar av målet enklare genomföras. Målet är uppfyllt. *Referens: Länsstyrelsen*

Mål i Lokal Agenda 21

75 % av ängs- och hagmarkerna i klass IV i länsstyrelsens inventering (448 ha) skall år 2000 hävdas så att växt- och djurlivet bevaras.

Ansvarig för målet är markägare, länsstyrelsen och Norrtälje kommun. Under 2006 genomför länsstyrelsen en uppföljning av klass IV-områdena i den gamla inventeringen av ängs- och hagmarker. Med hänvisning till resonemanget i föregående mål bör det övervägas om inte målet bör förändras mot ett totalt arealmål för naturbetesmarker och slätterängar. Det är oklart om målet är uppfyllt. *Referens: Länsstyrelsen*

Mål i Lokal Agenda 21

90 % av de värdefulla ängs- och hagmarkerna (41 ha) i kommunens ägo skall år 2000 hävdas så att växt- och djurlivet bevaras.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret och ledningskontoret). I målet anges att 90 % motsvarar 41 ha av de värdefulla ängs- och hagmarkerna i kommunens ägo. Uppgiften är fel eftersom det under 1996 fanns totalt 94,8 ha värdefulla ängs- och hagmarker i kommunens ägo som vid utgången av år 2000 fortfarande fanns kvar i kommunens ägo (marker som sålts under tidsperioden är inte medräknade i uppföljningen). 90 % av denna areal blir 85,3 ha. Uppföljningen visar att 74,1 ha av dessa vid utgången av år 2000 hävdades med bete eller slätter för att bevara växt- och djurlivet vilket motsvarar en andel av 78,2 %. Andelen hävdade ängs- och hagmarker har emellertid ökat jämfört med år 1996 då 63,3 ha eller 66,8 % hävdades med bete eller slätter. Målet är inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

År 2000 skall 5 st allmogeåkrar med åkerogräs vara anlagda.

Ansvarig för målet är markägare, föreningar och Norrtälje kommun. Några uppgifter om anlagda allmogeåkrar med åkerogräs finns inte hos Norrtälje kommun. Däremot sås några åkrar (t ex i Riddersholms naturreservat) med speltvete och andra ålderdomliga utsäden med vilka det följer äldre åkerogräs som numera är ovanliga (råglosta, blåklint, klätt m m). Vissa viltåkrar som anläggs kan även innehålla äldre åkerogräs. Norrtälje kommun har spridit utsäde innehållande bl a klätt på en åkerkant vid Lindholmens naturreservat under några år. Målet får anses vara delvis uppfyllt.

Betande djur krävs för att hålla landskapet öppet och därmed bevara alla de växter och djur som har naturbetesmarkerna som sin livsmiljö. I kommunen finns totalt ca 6 000 ha betesmark varav knappt hälften består av de artrika naturbetesmarkerna. Betande kvigor vid Ubby i Fasterna socken. Foto Magnus Bergström.

Mål i Lokal Agenda 21

Minst 15 st våtmarker, småvatten eller viltvatten skall skapas/återskapas/restaureras i odlingslandskapet till år 2005.

Ansvarig för målet är i första hand markägare. Under åren 1996 – 2005 har 15 st våtmarker anlagts i Norrtälje kommun med ekonomiskt stöd från länsstyrelsen. Den totala arealen uppgår till 42,3 ha. Därutöver har länsstyrelsen avgivit samrådsyttrande enligt miljöbalken över ett viltvatten i Norrtälje kommun. Troligen finns ytterligare exempel på småvatten som har anlagts under tidsperioden. Totalt har alltså minst 15 våtmarker, småvatten eller viltvatten anlagts i kommunen och målet är därmed uppfyllt. *Referens: Länsstyrelsens lantbruksenhet.*

Våtmarker

Mål i Lokal Agenda 21

Markavvattning för att omföra tidigare odikade våtmarker till produktiv skogsmark skall ej ske inom kommunen.

Ansvarig för målet är länsstyrelsen. Markavvattning är förbjudet i Stockholms län enligt miljöbalken. Undantag från reglerna kan medges och det har länsstyrelsen beslutat vid ett tillfälle i Norrtälje kommun under åren 1997 – 2000. På Söderöra anlades ett vägdike 1998 och någon odikad värdefull våtmark berördes inte. Målet är uppfyllt. *Referens: Länsstyrelsens naturvårdsenhet.*

Mål i Lokal Agenda 21

De 78 våtmarkerna (1460 ha) som ingår i klass I - II i länsstyrelsens inventering skall ej påverkas så att naturvärdena försvinner genom t ex exploatering och skogsbruk.

Ansvarig för målet är markägare och länsstyrelsen. Norrtälje kommun och länsstyrelsen har inga uppgifter på någon exploatering som skadat naturvärdena på aktuella våtmarkerna. Målet är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Minst 10 öppna rikkärr skall år 2000 vara säkerställda med skötsel, avtal eller enligt naturvårdslagen.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun, länsstyrelsen och markägare. För närvarande är Gunnarsmaren och Storvass skyddade i Riddersholms naturreservat (dessutom hävdas Storvass med slåtter) i Rådmansö sn. Malmsjön i Riala sn är skyddat i naturreservatet med samma namn. Lövfjärden ingår i Häverö-Bergby naturreservat i Häverö sn. De nämnda områdena är alltså skyddade enligt miljöbalken. Maran och Kista hav i Väddö sn hävdas båda med slåtter. Älvsjökärret och Söderträsket i Söderby-Karls sn betas. Genom beslut av Naturvårdsverket 7.2.2000 är Grundsjömyren i Edebo sn, Skottvikskärret i Väddö sn och Kornamossen i Fasterna sn skyddat som ett riksintresse enligt 3 kap 6 § miljöbalken (bestämmelsen omfattar även Gunnarsmaren, Storvass, Lövfjärden, Maran och Kista hav). Skyddet innebär att ingen exploatering får ske som påtagligt kan påverka naturvärdena i området.

Därutöver är rikkärren Gorrån, Svartsjön, Fågelsjön, Igelsjön, Mårdsjön och Södersjön skyddade som s k Natura 2000-områden enligt miljöbalken (även Kornamossen, Grundsjömyren, Gunnarsmaren, Storvass, Malmsjön, Lövfjärden, Maran och Kista hav ingår). Natura 2000-områden ingår i EU's nätverk av skyddade områden. Denna genomgång ger totalt 17 rikkärr som är skyddade eller hävdade i Norrtälje kommun vilket innebär att målet är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

De 7 myrarna (714 ha) i naturvårdsverkets myrskyddsplan skall år 2005 vara skyddade enligt naturvårdslagen.

Ansvarig för målet är länsstyrelsen. Staten har genom länsstyrelsen ansvaret för att objekten i myrskyddsplanen säkerställs. Gunnarsmaren har blivit skyddat enligt miljöbalken som en del av Riddersholms naturreservat. Genom beslut av Naturvårdsverket 7.2.2000 är Grundsjömyren, Kornamossen, Storanden och Skottvikskärret skyddat som ett riksintresse enligt 3 kap 6 § miljöbalken (bestämmelsen omfattar även Gunnarsmaren). Skyddet innebär att ingen exploatering får ske som påtagligt kan påverka naturvärdena i området. Mårdsjön och Gisslingö är skyddade som s k Natura 2000-områden (även Gunnarsmaren, Grundsjömyren, Kornamossen och Storanden är Natura 2000-områden). Detta innebär att de 7 myrarna som ingår i naturvårdsverkets myrskyddsplan uppbär något slags skydd och därmed är målet uppfyllt.

Sjöar och vattendrag

Mål i Lokal Agenda 21

Jersöströmmen (mellan Erken och Brosjön) skall år 2000 vara skyddad så att vattenkvaliteten och naturvärdena bevaras.

Ansvarig för målet är länsstyrelsen och Norrtälje kommun. Genom beslut av Naturvårdsverket 7.2.2000 är Jersöströmmen skyddat som ett riksintresse enligt 3 kap 6 § miljöbalken. Skyddet innebär att ingen exploatering får ske som påtagligt kan påverka naturvärdena i området. Bestämmelserna om riksintresse i miljöbalken skall tillämpas vid tillståndsprövning enligt miljöbalken samt vid planläggning och prövning enligt annan lagstiftning. Riksintresset ger dock inget detaljerat juridiskt skydd. I Skogsstyrelsens inventering av nyckelbiotoper och naturvärden på skogsmark i Norrtälje kommun har två områden vid Broströmmen klassificerats som nyckelbiotoper (en alsumpskog och en källpåverkad mark). I Skogsstyrelsens sumpskogsinventering finns tre strandskogar urskiljda som värdefulla. Skogsstyrelsens utpekande av områden ger inget juridiskt skydd även om klassificering som nyckelbiotoper kan sägas ge ett visst skydd. Målet är delvis uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Minst 6 m bevuxna kantzoner där det inte sprids kemiska bekämpningsmedel eller gödsel skall finnas längs vattendrag och sjöar år 2005.

Ansvarig för målet är jordbrukare och myndigheter (länsstyrelsen och Norrtälje kommun). Tidigare fanns det s k REKO-stödet (Resurshushållande konventionell odling) där man kunde söka stöd för skyddszoner på åkermark utmed vattendrag markerade på den topografiska kartan. Skyddszonen skulle vara en remsa på 6 m där gödsel och bekämpningsmedel inte fick användas. I det stödet fanns 2005 sex jordbrukare i Norrtälje kommun med en sammanlagd areal om 5,25 ha skyddszoner. Mellan åren 1996 - 1999 kunde man dessutom söka ett stöd som hette Extensiv vall. Då fanns det 2 brukare i Norrtälje med sammanlagt 1,77 ha skyddszoner. Det ger totalt 11,7 km zoner utmed vattendrag i kommunen. Fr o m 2001 finns ett nytt skyddszonstöd vilket 30 brukare i Norrtälje kommun har anslutit sig till. Det omfattar totalt 85 ha. Sammantaget innebär det att mindre arealer kantzoner har anlagts vid vattendrag och sjöar och målet anses delvis vara uppfyllt. *Referens: Länsstyrelsens lantbruksenhet.*

Mål i Lokal Agenda 21

I Norrtäljeån, Skeboån och Broströmmen skall år 2005 inga av mätlokalerna för bottenfaunan uppvisa mycket kraftigt eller kraftigt förorenat tillstånd.

Ansvarig för målet är länsstyrelsen och Norrtälje kommun. Målet baseras på de undersökningar som gjordes av bottenfaunan (t ex snäckor, kräftdjur och sländor) i Norrtäljeån, Skeboån och Broströmmen under 1989 och 1990. Resultaten visade att 7 av 9 mätlokaler i vattensystemen hade mycket kraftigt eller kraftigt förorenat tillstånd. Undersökningen av en mätpunkt i Norrtäljeån mellan åren 1999 och 2004 visar att tillståndet har förbättrats väsentligt och inte kan klassificeras som mycket kraftigt eller kraftigt förorenat tillstånd. I de tre åren undersöktes 6 lokaler 2000 varav 3 hade ett kraftigt påverkat tillstånd. I Broströmmen undersöktes 5 lokaler 2004 varav en hade kraftigt förorenat tillstånd. En förbättring har skett och målet anses vara delvis uppfyllt. *Referens: Länsstyrelsen*

Kusthav

Mål i Lokal Agenda 21

Tångbältets djuputbredning i Norrtäljes kusthav skall ha ökat till år 2005.

Ansvarig för målet är markägare, jordbrukare, fastighetsägare, näringslivet och Norrtälje kommun. Orsaken till den minskade djuputbredningen av blåstång är sannolikt att Östersjöns vatten blivit grumligare genom övergödning (eutrofiering). Ett resultat av detta är att ljusklimatet försämrats varför bottenlevande alger tvingats närmare ytan. Grunden för kunskaperna om blåstångens utbredning i

kommunens kustvatten är projektet *Miljö kvalitetsbeskrivning av Norrtälje kommuns kustområden* som genomfördes under åren 1988 – 1992. Under dessa år inventerades blåstång på 51 lokaler i skärgården. Bl a mättes den vertikala utbredningen av blåstång. Man såg bland annat att det fanns ett samband mellan siktdjup och blåstångens maximala djuputbredning. Man såg också att blåstång förekommer företrädesvis i den yttre och mellersta skärgården, medan den är generellt sparsamt förekommande i innerskärgården. Uppföljningar som har gjorts av Stockholms universitet visar att blåstången nu har en ökad djuputbredning. Målet får därmed anses som uppfyllt. *Referens: Stockholms universitet, systemekologiska institutionen.*

Mål i Lokal Agenda 21

Tillförseln av miljögifter och tungmetaller skall ha minskat till år 2005.

Ansvarig för målet är länsstyrelsen och Norrtälje kommun. Sverige m fl länder kring Östersjön har anslutit sig till Helsingforskonventionen (HELCOM). Konventionen berör alla former av havsföroreningar i Östersjöområdet, däribland utsläpp från källor i land, utsläpp från fartyg, atmosfäriskt nedfall, dumpning samt förorening som orsakas av att havsbotten utforskas eller exploateras. Parterna har förbundit sig att motverka utsläpp av farliga ämnen som kan nå Östersjön. DDT och PCB nämns särskilt. Utsläppen av ett antal andra ämnen, däribland kvicksilver, kadmium och bly, ska också begränsas. Konventionen ålägger parterna att tillämpa försiktighetsprincipen och bästa tillgängliga teknik i sin miljö rätt och miljö politik.

I projektet *Miljö kvalitetsbeskrivning av Norrtälje kommuns kustområden* som genomfördes 1988 - 1992 finns en undersökning av metaller i ytsediment. Bakgrunds nivån för olika metaller i sediment har antagits vara de koncentrationer av metaller som finns i djupa opåverkade sediment. Den naturliga mängden metaller i ett sediment påverkas av en mängd faktorer där den enskilt viktigaste är berggrundens sammansättning i avrinningsområdet. Detta innebär att lokala variationer i sedimentens metallkoncentrationer kan förekomma naturligt. Detta är viktigt att beakta i områden med låga förväntade metallhalter till vilka Norrtälje kommuns kustområde tillhör. Någon uppföljning av undersökningen är ännu inte genomförd och det är därför oklart om målet har uppfyllts.

Mål i Lokal Agenda 21

År 2010 skall blåstången ha återkoloniserat de lokaler som den nu saknas på.

Ansvarig för målet är markägare, jordbrukare, fastighetsägare, näringslivet och Norrtälje kommun. Grunden för kunskaperna om blåstångens utbredning i kommunens kustvatten är den undersökning som genomfördes under åren 1988 – 1992. Under dessa år inventerades blåstång på 51 lokaler i skärgården. Resultaten visar att på endast fem av lokalerna saknades blåstången helt (Edeboviken, Singöfjärden, Bergshamraviken och Västerfjärden). Någon uppföljning av undersökningen är inte genomförd och därför kan ingen uppföljning av målet göras i dag. Det är oklart om målet är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Bottenområden skall långsiktigt inte utsättas för återkommande syrebrist med undantag för sådana områden som av naturliga skäl inte går att påverka.

Ansvarig för målet är markägare, jordbrukare, fastighetsägare, näringslivet och Norrtälje kommun. Förekommer syrebristsituationer inom ett område är produktionen av organiskt material större än vad som kan brytas ned med tillgängligt syre i djupvattnet. Detta behöver nödvändigtvis inte bero på gödning orsakad av människan, utan kan vara en naturlig följd av för liten vattenomsättning. Exempel på detta finns i kommunens ytterskärgård där bottengeografiska förhållanden medför att djupvattnet

blir stillastående.

Grunden för kunskaperna om syrgasförhållandena i kommunens kustvatten är den stora undersökning som genomfördes under åren 1988 – 1992. Under dessa år mättes koncentrationen av syrgas i bottenvattnet på 64 st lokaler i kommunens kustvattenområde. På enbart sex av lokalerna (Bergshamraviken, Västerfjärden, Vätösund och Norrtäljeviken) var medelkoncentrationen av syrgas lägre än 4 mg/l. Även observationer av bottensediment vid samma undersökning gav inte heller belägg för att syrgasbrist skulle vara vanligt förekommande i Norrtälje kommun. Någon uppföljning av undersökningen är inte genomförd och därför kan ingen uppföljning av målet göras. Det är oklart om målet är uppfyllt.

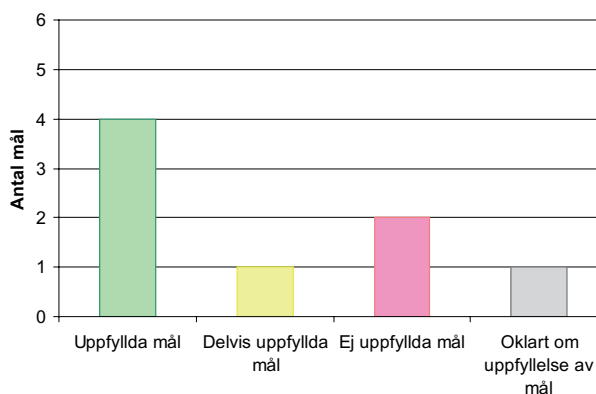

Mnemosynefjärilen är en av landets sällsyntaste fjärilar och den är klassad som starkt hotad. Den finns kvar i några små populationer på Rådmansölandet. Stiftelsen Norrtälje Naturvårdsfond har sedan mitten av 1990-talet arbetat med inventering av arten och restaurering av dess livsmiljöer i odlingslandskapet. De senaste åren har den ökat i antal. Foto Magnus Bergström.

Jordbruk

Norrtälje kommun är i stor omfattning präglad av jordbruket och det öppna landskapet.

År 2005 fanns ca 700 jordbruksföretag som håller det ca 32 000 ha stora landskapet öppet. Jordbruksnäringen och dess betydelse för olika miljöaspekter är i hög grad beroende av beslut inom EU. I figuren redovisas en sammanställning av måluppfyllelsen för de 8 st åtgärds mål som ingår i kapitlet om jordbruk. Den förhållandevis höga andelen uppfyllda mål beror bl a på att jordbruksnäringen är förhållandevis livskraftig i Norrtälje kommun.

Öppna landskap

Mål i Lokal Agenda 21

Arealen åkermark i kommunen bör uppgå till minst 28 000 ha.

Ansvar för målet kan sägas ligga på allt ifrån EU och staten, till enskilda jordbrukare och konsumenter. I tabellen nedan redovisas förändringen av åkerarealen i Norrtälje kommun under åren 1996 - 2005. Utvecklingen innebär att arealen åkermark har minskat med 1 752 ha vilket motsvarar knappt 6 %. Arealen av åkermark 2005 uppgår till 26 691 ha vilket är 1 309 ha mindre än målet om 28 000 ha i Agenda 21. Under samma tid har emellertid arealen betesmark ökat från 5 343 ha till 6 216 ha, dvs en ökning med 869 ha. Denna mark utgörs av åkermark som har överförs till betesmark. Detta måste tas i beaktande då målet får sägas syfta till att värna hela det öppna landskapet. Om den ökade arealen betesmark tas med i beräkningen uppgår den totala arealen till 27 560 ha, vilket innebär att arealen har minskat med 440 ha jämfört med målet. Det motsvarar en minskning med 1,6 % vilket får anses ligga inom felmarginalen vid statistikinsamlingen. Vår slutsats är att målet är uppfyllt.

År	Åkermark (ha)
1996	28 443
1997	28 392
1998	27 903
1999	27 724
2000	27 089
2001	26 754
2002	26 547
2003	26 515
2004	26 246
2005	26 691

Referens: Statistiska Centralbyrån (SCB)

Norrtälje kommun är en levande jordbrukskommun med öppna landskap. Här finns ca 40 % av länets jordbrukare. Tröskning med landets största tröska vid Finsta september 2006.
Foto: Magnus Bergström.

Ekologisk odling

Mål i Lokal Agenda 21

Minst 15 % av den totala åkerarealen skall år 2000 vara ekologiskt odlad.

Ansvarig för målet är EU, staten, enskilda jordbrukare och konsumenter. Ekologisk jordbruksproduktion kan definieras som att bedriva en långsiktigt hållbar produktion av livsmedel och andra produkter av hög kvalitet. Praktiskt innebär det bl a att kemiska bekämpningsmedel, genmodifierade organismer (GMO), konstgödsel och foder baserat på animaliskt ursprung är förbjudet att använda. De jordbruksföretag som uppfyller de regler som är uppställda av KRAV Ekonomisk förening eller Demeterförbundet har rätt att marknadsföra sina livsmedel som ekologiska.

Mellan åren 1993 och 1996 skedde en stor ökning av den ekologiskt odlade KRAV- och Demeterarealen i Norrtälje kommun. Den ökade från ca 400 ha till 2 208 ha. Under år 2005 brukades 2 415 ha ekologiskt (godkänt av föreningen KRAV) i Norrtälje kommun. Det ger en andel om 9,2 % av den totala åkerarealen (26 691 ha). Det är något högre jämfört med Stockholms län och betydligt högre än landet som helhet. Orsaken till den högre andelen i kommunen är att de små och medelstora gårdar med stor andel vall i växtföljden som dominerar i kommunen väl lämpar sig för ekologisk produktion.

År	KRAV odlad åker (ha)	Andel (%)
1999	1 860	6,7
2000	1 755	6,5
2001	2 573	9,6
2002	2 740	10,3
2003	2 830	10,7
2004	2 556	9,7
2005	2 451	9,2

Det finns ett EU-miljöstöd till åkerareal som odlas ekologiskt. Kraven för EU-miljöstödet är i princip identiskt med KRAV-reglerna. Det finns dock inget krav på anslutning till KRAV eller Demeterförbundet för att miljöstöd för ekologisk produktion ska lämnas. Under 2005 omfattade detta miljöstöd 8 078 ha i kommunen, vilket utgör en andel av hela 30,3 % av den totala åkerarealen. Eftersom reglerna är lika för denna mark som för den mark som kontrolleras av KRAV eller Demeterförbundet är målet om 15 % uppfyllt. *Referens: KRAV Ekonomisk förening, Länsstyrelsens lantbruksenhet.*

Lokal livsmedelsproduktion

Mål i Lokal Agenda 21

Katalogen Mat i Roslagen skall vara reviderad senast år 1998.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun. Redan 1992 framställde dåvarande planeringskontoret den första katalogen om lokala producenter kallad Roslagsmat. Några år senare gjordes en revidering och utökning av katalogen. Denna resulterade i katalogen Mat i Roslagen som publicerades 1995. Den utgjorde då en del av projektet MiljöInfo Norrtälje inom ramen för Norrtälje kommuns Agenda 21-arbete. Rapporten visade var man kunde köpa färska produkter från Roslagen till sitt middagsbord, till sin butik eller till storköket. Syftet var att stärka den lokala marknaden för lantbrukarnas olika produkter. Genom denna katalog ville kommunen underlätta för dem som ville handla lokalt men som inte visste var man kunde hitta olika produkter. Katalogen blev efterfrågad och ytterligare en revidering av Mat i Roslagen påbörjades av miljö- och hälsoskyddsförvaltningen mot slutet av 1990-talet. Revideringen slutfördes aldrig och någon ny katalog trycktes inte. De senaste åren har föreningen Roslagsmat bedrivit sin verksamhet i syfte att öka marknadsföringen och försäljningen av lokalt producerade livsmedel. Roslagsmat har en egen hemsida (www.roslagsmat.se) med lokala producenter, anordnar skördemarknader på hösten och har fr o m 2005 försäljning och hemkörning av lokalt producerade livsmedel i den s k Roslagslådan. I och med Roslagsmats satsningar får målet sägas vara uppfyllt, om ändå inte som det var ursprungligen tänkt.

Markkartering

Mål i Lokal Agenda 21

Markkartering skall vara genomförd på 90 % av åkermarken år 2000.

Ansvarig för målet är jordbrukare. Markkartering är en metod att undersöka åkermarkens innehåll av fosfor, kalium m fl parametrar. Efter analys av jordproverna kan man räkna ut kalknings- och växtnäringsbehov för åkermarken. Därmed minskar risken för användande av för mycket gödsel och därmed läckage av kväve och fosfor till åar, sjöar och hav. Från miljösynpunkt är markkartering viktigast att genomföra på de stora gårdarna (fr a på marker vid svin- och hönsgårdar eftersom de

producerar mycket gödsel). I kommunen fanns år 2001 sex gårdar med över 200 djurenheter samt ca 14 - 15 gårdar med över 100 djurenheter. De stora gårdarna i kommunen har i allmänhet gjort en markkartering eftersom det ligger i deras intresse att bedriva ett så effektivt jordbruk som möjligt.

En markkartering genomförs på jordbrukarens eget initiativ och den utförs ofta av Hushållningssällskapet. Uppgifter på var markkartering genomförts finns på Länsstyrelsens lantbruksenhet. Uppgifterna är sekretessbelagda vilket resulterar i att man endast kan få in uppgifter om markkartering genom att fråga respektive lantbrukare. Vår bedömning är att målet med med all sannolikhet inte är uppfyllt.

Slam i kretslopp

Mål i Lokal Agenda 21

100 % av slammet (biomullen) skall återföras till åkermark senast år 1998.

Ansvarig för målet är i första hand Norrtälje kommun (tekniska kontoret). Under åren 1997 – 2002 har totalt 7 575 ton slam producerats vid reningsverken vid Lindholmen (Norrtälje stad), Rimbo och Hallstavik. Av den mängden har 47,6 % lämnats på deponi och 5,6 % återförts som gödselmedel på åkermark. 46,8 % har lagrats som ett mellanlager i väntan på slutlig hantering. Under 1998 spreds 17,9 % av årsmängden slam på åkermark, vilket var den högsta andelen något av åren. Sedan 1999 har inget slam spridits på åkermark eftersom Lantbrukarnas riksförbund (LRF) då inte godkände att slam spreds på åkermark. Målet är inte uppfyllt. *Referens: tekniska kontoret.*

Våtmarker

Mål i Lokal Agenda 21

Minst 15 st våtmarker, småvatten eller viltvatten skall skapas/återskapas/restaureras i odlingslandskapet till år 2005.

Ansvarig för målet är i första hand markägare. Under åren 1996 – 2005 har 15 st våtmarker anlagts i Norrtälje kommun med ekonomiskt stöd från länsstyrelsen. Den totala arealen uppgår till 42,3 ha. Därutöver har länsstyrelsen avgivit samrådsyttrande enligt miljöbalken över ett viltvatten i Norrtälje kommun. Troligen finns ytterligare exempel på småvatten som har anlagts under tidsperioden. Totalt har alltså minst 15 våtmarker, småvatten eller viltvatten anlagts i kommunen och målet är därmed uppfyllt. *Referens: Länsstyrelsens lantbruksenhet.*

Kantzoner

Mål i Lokal Agenda 21

Minst 6 m bevuxna kantzoner där det inte sprids kemiska bekämpningsmedel eller gödsel skall finnas längs vattendrag och sjöar år 2005.

Ansvarig för målet är jordbrukare och myndigheter (länsstyrelsen och Norrtälje kommun). Tidigare fanns det s k REKO-stödet (Resurshushållande konventionell odling) där man kunde söka stöd för skyddszoner på åkermark utmed vattendrag markerade på den topografiska kartan. Skyddszonen skulle vara en remsa på 6 m där gödsel och bekämpningsmedel inte fick användas. I det stödet fanns 2005 sex jordbrukare i Norrtälje kommun med en sammanlagd areal om 5,25 ha skyddszoner. Mellan åren 1996 - 1999 kunde man dessutom söka ett stöd som hette Extensiv vall. Då fanns det 2 brukare i Norrtälje

med sammanlagt 1,77 ha skyddszoner. Det ger totalt 11,7 km zoner utmed vattendrag i kommunen. Fr o m 2001 finns ett nytt skyddszonstöd vilket 30 brukare i Norrtälje kommun har anslutit sig till. Det omfattar totalt 85 ha. Sammantaget innebär det att mindre arealer kantzoner har anlagts vid vattendrag och sjöar och målet anses delvis vara uppfyllt. *Referens: Länsstyrelsens lantbruksenhet.*

Miljöfarligt avfall

Mål i Lokal Agenda 21

Jordbrukets miljöfarliga avfall skall samlas in i högre grad.

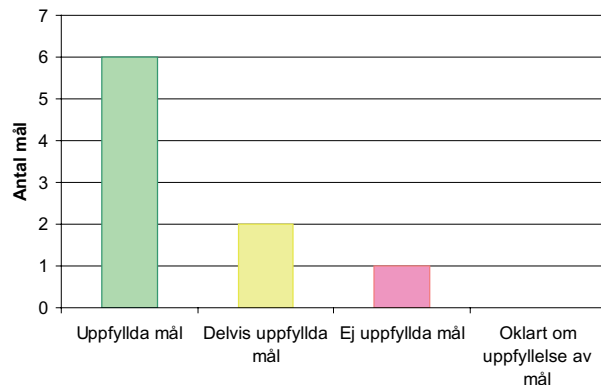
Ansvarig för målet är jordbrukarna och deras organisationer. Jordbruksföretag klassas som vilket företag som helst och får därmed själva ombesörja transport av farligt avfall till olika miljöstationer. Kommunen kan komma och hämta farligt avfall även hos företaget mot en avgift för omhändertagande och upparbetning. Särskilt tillstånd behövs enligt miljöbalken för att transportera miljöfarligt avfall som t ex lysrör och spillolja. För ett par år sedan hade ODAL en kampanj där man, mot en avgift, kunde lämna in miljöfarligt avfall t ex i form av bekämpningsmedel. Avfallet hämtades sedan av företaget som kunde ta hand om det miljöfarliga avfallet för vidare transport. Idag (2005) hänvisar man på ODAL till återvinningsstationerna vid Görle, Häverö och Salmunge där man som företag kan lämna sitt miljöfarliga avfall. Målet går inte att följa upp och det är således oklart om det är uppfyllt.

Vid Färsna gård utanför Norrtälje stad kan man få en bild av äldre tiders jordbruk. Traktor och släptröska från mitten av 1900-talet. Foto: Magnus Bergström.

Skogsbruk

Norrtälje kommun består av över 100 000 ha skogsmark. Skogsbruket har spelat och spelar en stor roll för många människor i Norrtälje kommun. Skogsbruket påverkar miljön på flera olika sätt. I figuren redovisas en sammanställning av måluppfyllelsen för de 9 åtgärds mål som ingår i kapitlet om skogsbruk. Den förhållandevis höga andelen uppfyllda mål är bl a ett resultat av de stora satsningar som genomförts av staten och kommunen på den biologiska mångfalden i skogen.

Skydd av skog

Mål i Lokal Agenda 21

Skogsmark undantas långsiktigt från skogsbruk i sådan omfattning att den biologiska mångfalden bevaras. (Relaterat till riksdagens mål om 5 % innebär det ett skydd av ca 6 200 ha skogsmark.)

Ansvarig för målet är såväl markägare som myndigheter (länsstyrelsen och Norrtälje kommun). I målet talas det om skogsmark vilket måste tolkas så att det inbegriper både produktiv skogsmark och impediment. Med ”undantagen skogsmark” menas skogsområden som är skyddad enligt miljöbalken (nationalpark, naturreservat eller biotopskydd), omfattas av naturvårdsavtal mellan Skogsstyrelsen och markägare eller ingår som orörda områden eller områden med naturvårdsinriktad skötsel i ett miljöcertifierat skogsbruk. Den areal som sparas på den kommunägda skogsmarken räknas också in i begreppet ”undantagen skogsmark”. Även de lagskyddade impedimenten betraktas som ”undantagen skogsmark”.

Skyddad skogsmark i Norrtälje kommun 2005	Areal (ha)
Nationalpark, naturreservat	1 166
Biotopskydd	170
Naturvårdsavtal	267
Pågående reservatsarbete	1 492
Värdefull kommunägd skogsmark	440
5 % av FSC och PEFC	1 114
Skogliga impediment	8 400
summa	13 049

Referens: Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Norrtälje kommun

Den döda veden i form av lågor (nedfallna träd), torrakor och högstubbar är viktiga livsmiljöer för många svampar, lavar, mossor, insekter och hålhäckande fåglar. Fotografi från ett skogsskifte nordväst om Älmsta som testamenterades till Väddö kommun 1943 av Karl Johan Mattson. Skogen skulle bevaras och "skötas såsom park". Avsaknaden av större avverkningar har medfört att skogen har blivit gammal med inslag av död ved. I området finns flera rödlistade svampar som violgubbe, brödtaggsvamp och koppartaggsvamp. Foto Magnus Bergström.

Det finns 22 274 ha produktiv skogsmark i kommunen som är miljömärkt enligt FSC eller PEFC. Enligt reglerna skall minst 5 % av den arealen undantas helt från skogsbruksåtgärder eller skötas för att bevara och främja den biologiska mångfalden. Det innebär en areal om minst 1 114 ha som är "undantagna" i miljömärkt skogsbruk i kommunen. I målet i Agenda 21 talas om "skogsmark" vilket inbegriper förutom den produktiva skogsmarken även skogliga impediment dvs hållmarker, kärr och mossar med glesa trädskikt. Impedimenten omfattar i Norrtälje kommun en areal om 11 200 ha. Eftersom det är förbud mot avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödsling på impediment större än 0,1 hektar (enligt Skogsstyrelsens författning) är de redan undantagna från skogsbruk. Uppskattningsvis är 75 % av impedimenten större än 0,1 ha vilket ger ett skydd åt 8 400 ha impediment. Sammanlagt ger det en summa av 13 049 ha undantagen skogsmark vilket motsvarar 9,0 % av den totala skogsmarksarealen i kommunen. Målet är därmed uppfyllt.

Lövträd

Mål i Lokal Agenda 21

Andelen ädellövskog skall öka till minst 2 % år 2020.

Ansvarig för målet är i första hand skogsägare. Inventeringar utförs regelbundet av virkesförrådet, dvs stående trädens volym med avseende på trädstammen inkl topp och bark. Under åren 1997 - 2001 bestod 2,1 % av virkesförrådet på den produktiva skogsmarken i Norrtälje kommun av ädellövskog (alm, ask, ek, lind och lönn). Målet är därmed uppfyllt.

Tidsperiod	Andel av virkesförrådet (%)
1953 - 1957	1,3
1968 - 1972	0,6
1983 - 1987	1,9
1997 - 2001	2,1

Referens: Riksskogstaxeringen

Mål i Lokal Agenda 21

Andelen lövträd i barrskog skall i bestånd där naturliga förutsättningar finns vara minst 20 % år 2030.

Ansvarig för målet är i första hand skogsägare. Under perioden 1997 - 2001 var lövträdens andel 27,8 % av det totala virkesförrådet på produktiv skogsmark i Norrtälje kommun. Målet är därmed uppfyllt.

Tidsperiod	Andel av virkesförrådet (%)
1953 - 1957	18,0
1968 - 1972	17,1
1983 - 1987	23,1
1997 - 2001	27,8

Referens: Riksskogstaxeringen

Äldre träd

Mål i Lokal Agenda 21

Mängden grova äldre träd skall öka genom att de sparas vid slutavverkningar.

Ansvarig för målet är i första hand skogsägare. Statistik saknas men med all sannolikhet har andelen grövre träd som har lämnats kvar vid slutavverkningar i kommunen ökat. Målet får därmed anses som uppfyllt.

Död ved

Mål i Lokal Agenda 21

Mängden död ved skall öka genom att döda och döende träd sparas samt att på marken liggande träd lämnas opåverkade vid slutavverkningar.

Ansvarig för målet är i första hand skogsägare. Under perioden 1997 - 2001 var den döda vedens andel 2,6 % av det totala virkesförrådet på produktiv skogsmark i Norrtälje kommun. Jämfört med den föregående mätperioden 1983 - 1987 då andelen var 1,3 %, har andelen död ved ökat med 100 %. Målet är därmed uppfyllt.

Tidsperiod	Andel av virkesförrådet (%)
1953 - 1957	1,9

Tidsperiod	Andel av virkesförrådet (%)
1968 - 1972	1,3
1983 - 1987	1,3
1997 - 2001	2,6

Referens: Riksskogstaxeringen

Avverkningsavfall

Mål i Lokal Agenda 21

Avverkningsavfallet kan tas tillvara för energiproduktion. På näringsfattiga marker skall avverkningsavfallet dock inte borttagas efter år 1997. Döda träd som ligger på marken skall inte användas efter år 1997.

Ansvarig för målet är i första hand skogsägare och användare av biobränslen från skogsmark. På uppskattningsvis hälften av alla slutavverkningar i kommunen tas toppar och grövre grenar omhand för flisning. Flisen används för att producera fjärrvärme i framför allt Norrtälje stad, Rimbo och Knivsta. Avverkningsavfall är ett utmärkt biobränsle och det är en viktig miljöinsats att det kan nyttjas för energiproduktion. Ett för intensivt uttag av avverkningsavfall kan emellertid få negativa miljökonsekvenser om för mycket näring tas bort från näringsfattiga marker och om döda träd som är viktiga för den biologiska mångfalden tas bort. Kunskapen om att döda träd som redan ligger på marken (lågor) är viktiga för den biologiska mångfalden har dock ökat. Målet för anses vara delvis uppfyllt.

Aska i kretslopp

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 2000 skall all aska från biobränsleeldningen återföras till skogs- och parkmark eller energiskogsodling. Askans innehåll av tungmetaller måste dock bevakas.

Ansvarig för målet är Norrtälje Energi AB. Fram till och med år 2000 deponerades askan från fjärrvärmeanläggningarna i Norrtälje stad och Rimbo på deponi. Fr o m 2001 omhändertogs askan av Econova AB som använder askan dels som komponent i jordförbättringsmedel dels som konstruktionsmaterial vid byggnation av t ex upplagsytor för biobränslen. Med tanke på att en del används som jordförbättringsmedel får målet anses vara delvis uppfyllt.

Kommunägd skogsmark

Mål i Lokal Agenda 21

Skogsbruket på den kommunägda marken (ca 2 000 ha) skall år 1998 vara miljömärkt.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret). Skogsstyrelsen har genomfört en inventering av sk nyckelbiotoper och områden med naturvärden på kommunens skogsmark. Detta ger

en grund för den miljömärkning som sedan länge har beslutats att den ska genomföras. I dag finns två miljömärkningssystem tillgängliga. FSC (Forest Stewardship Council) är äldst och ett internationellt system som framtagits i samverkan mellan många parter, bl a skogsnäringen och miljöförbundet. PEFC (Pan European Forestry Certification) är ett system för skogscertifiering av i första hand familjeskogsbruk framtagit av skogsägarrörelsen. PEFC stöds inte av miljöförbundet. Norrtälje kommun kommer sannolikt att uppfylla kraven för båda systemen. Tekniska kontoret har dock ännu inte genomfört någon certifiering av skogsbruket. Målet är därmed inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Minst 5 % (ca 100 ha) av den produktiva skogsmarken i kommunens ägo skall undantas långsiktigt från skogsbruk år 2000.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret). Med "undantas" menas här skogsmark som lämnas helt orörd eller sköts med inriktning att bevara och stärka den biologiska mångfalden. Under år 2005 har nya skogsbruksplaner arbetats fram över den kommunägda skogsmarken. I planerna anges att av den totala arealen produktiv skogsmark om 2 440 ha skall 218 ha lämnas helt orörd. I skogsbruksplanerna anges dessutom att 222 ha av den produktiva skogsmarken skall skötas för att förstärka värdena för den biologiska mångfalden. Eftersom även den sistnämnda siffran alltså räknas in i den areal som "undantas" innebär det att totalt 440 ha eller 18,0 % ha undantas från rationellt skogsbruk. Ett annat ord som lämnar utrymme för tolkningar är "långsiktigt". Vår tolkning är att det avser områden som är skyddade mot felaktig avverkning och skötsel i en miljöcertifiering eller är skyddade med områdesskydd enligt miljöbalken (t ex naturreservat). Målet är uppfyllt

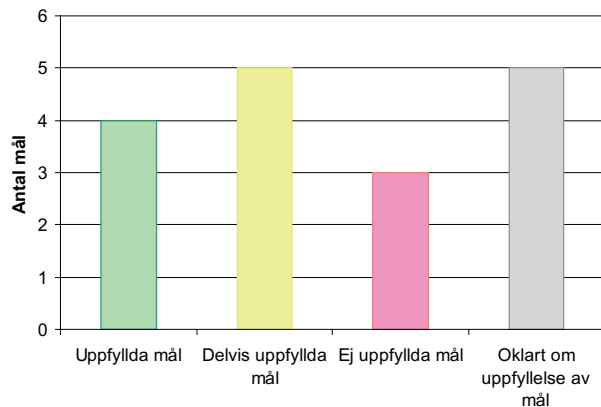
Gammal tallskog i Rimsjö naturreservat i Husby-Sjuhundra socken. Skog med gamla tallar är ovanligt förekommande och skogstypen är betydelsefulla för många växter och djur.

Under 2006 var 3 214 ha av den produktiva skogsmarken i kommunen skyddade bl a som naturreservat. Det motsvarar ca 2,9 % av den produktiva skogsmarken i kommunen.

Foto Magnus Bergström.

Barnomsorg och skola

I figuren redovisas en sammanställning av måluppfyllelsen för de 17 åtgärdsåtgärder som ingår i kapitlet om barnomsorg och skola.

Miljöråd

Mål i Lokal Agenda 21

Ett permanent miljöråd inrättas på varje enhet med uppgift att t ex:

- Skapa och bibehålla en gemensam miljöpolicy för hela enheten.
- Ansvara för att samla in, bearbeta och föra informationen vidare inom enheten och mellan enheten och samhället.
- Ansvara för kontakter med kommunens övriga förvaltningar i miljöfrågor.
- Svara för kontinuiteten i miljöarbetet.
- Bevaka så att miljökrav ställs vid upphandling av produkter och tjänster.
- Initiera och ansvara för elevernas miljöinriktade specialarbeten.

Den detaljerade organisationen bestäms inom varje enhet (t ex kan enhetsråden utnyttjas). Miljöråden kan innehålla barn, ungdomar, föräldrar och olika slags personal samt vara bildade senast under år 1997. Miljöråden förväntas fungera som en vital inspirationskälla till miljövårdsundervisningen och kretsloppsarbetet på enheterna.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen och utbildningsförvaltningen). Miljöråd finns på vissa enheter, men inte på alla enheter. Införande av miljöråd bygger på att det finns ett uttalat intresse på en enhet inom barnomsorg och skola. Intresset finns mer eller mindre på de flesta enheter. Målet är delvis uppfyllt.

Kompetensutveckling av personal

Mål i Lokal Agenda 21

Det är viktigt att personalen vidareutbildas inom miljöområdet. Det är även nödvändigt att de olika enheterna vidareförmedlar nyvunna kunskaper inom miljöområdet.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen och utbildningsförvaltningen). De anställda inom barnomsorg och skola har årligen en viss summa per anställd för kompetensutveckling. Det innebär att en hård prioritering måste ske och resultatet är att bara några enheter har satsat på kompetensutveckling inom miljöområdet. Målet är delvis uppfyllt.

Kontroll av naturresurser

Mål i Lokal Agenda 21

Enheternas användning av naturresurser och flöden av naturresurser skall inventeras. Om möjligt kartläggs, analyseras, följs och rapporteras miljötillståndet av skolans elever. På gymnasiet kan metodutvecklingen utföras som specialarbeten i samarbete med experter från samhället. Arbetet påbörjas under läsåret 96/97.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen och utbildningsförvaltningen). Målet klaras inte av på någon enhet. Målet är kanske bäst lämpat för enskilda elever på gymnasiet. Målet är inte uppfyllt.

Miljöanpassade lokaler

Mål i Lokal Agenda 21

Enheternas totala energi- och vattenförbrukning minskas med 15 % fram till år 2000. Energi- och vattenflödena skall kartläggas senast år 1997 på varje enhet varpå hushållning kan påbörjas för att uppnå målet.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen och utbildningsförvaltningen). Det finns ingen kartläggning eller mätning av energi- och vattenflöden inom enheterna. Det går därför inte att följa upp målet. Det är oklart om målet är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Miljö- och allergianpassning är en viktig faktor vid all om-, till- och nybyggnad av enheternas lokaler. Detta gäller särskilt användningen av miljövänliga byggmaterial. Användarstyrda reglersystem för uppvärmning, belysning och ventilation införs. Uppvärmning med biobränslen bör eftersträvas.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen och utbildningsförvaltningen). Vid om-, till- och nybyggnader av barn- och skollokaler är målsättningen att alltid prioritera miljö- och allergifrågor. Uppvärmningssystemen i skolorna i Rådmansö, Länna, Skederid och Edsbro skolor har byggts om under åren 2000 och 2002 från oljebaserade till biobränslebaserade, inom ramen för projektet Lokala investeringsprogram (LIP). Målet är uppfyllt.

Optimalt lokalutnyttjande

Mål i Lokal Agenda 21

Många av enheternas lokaler nyttjas effektivt genom att även föreningar och allmänhet använder lokalerna. En optimal nyttjandegrad av lokalerna innebär en besparing av naturresurser. Undervisning i två- eller flerskift under dagen, aktiviteter under lördagar och kursutbud under nuvarande skollov är exempel på åtgärder inom gymnasiet och komvuxutbildningen.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen och utbildningsförvaltningen). De flesta av lokalerna inom barnomsorg och skola används till skol- och fritidsverksamhet under 12 timmar av dygnet. Därutöver tillkommer fritidsgårdar och andra lokala aktiviteter. Målet är uppfyllt.

Ventilation

Mål i Lokal Agenda 21

Luften i enheternas lokaler skall vara av en hög kvalitet. Halten av allergiframkallande ämnen skall vara låg. Ventilationssystemen, luftkvaliteten och kapaciteten skall regelbundet kontrolleras. Vid ny- och ombyggnad bör självdragsventilation eftersträvas i lämpliga lokaler.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen och utbildningsförvaltningen). Någon uppföljning har inte gjorts. Det är oklart om målet är uppfyllt.

Lokalvård

Mål i Lokal Agenda 21

En fortlöpande översyn görs av enheternas användning av rengöringsmedel. Elevmedverkan i form av jourssystem eller ansvarsområden genomförs.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen och utbildningsförvaltningen). Elevernas medverkan är mycket varierande. Det fungerar bra på vissa enheter, sämre på andra. Diskussioner pågår om en översyn av hela städverksamheten, är ett starkt önskemål inom förvaltningen. Det är oklart om målet är uppfyllt.

Pappersförbrukning

Mål i Lokal Agenda 21

Enhetens pappersförbrukning minskas med 10 % fram till år 2000 genom att upphöra med slöseri vid datorutskrift, övergå till mer information på intern-dator, kopiera på båda sidor, återanvända papper, övergå till textilhanddukar och att eleverna antecknar mer för hand.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen och utbildningsförvaltningen). Någon uppföljning har inte gjorts. Det är oklart om målet är uppfyllt.

Avfallshantering

Mål i Lokal Agenda 21

Avfallet skall minska genom att varje enhet källsorterar, återanvänder och komposterar.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen och utbildningsförvaltningen). Någon uppföljning har inte gjorts. Vissa enheter har uppfyllt målet. Det är oklart om målet är uppfyllt.

Hantering av kemikalier

Mål i Lokal Agenda 21

Enheternas kemikalier skall hanteras på ett riktigt och miljömässigt bra sätt.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen och utbildningsförvaltningen). Arbetsmiljöinspektionen har inspekterat hanteringen av kemikalier på de flesta enheter de senaste åren. Påpekanden har åtgärdats. Målet är uppfyllt.

Måltider

Mål i Lokal Agenda 21

Köket och serveringarna skall kretsloppsanpassas genom mindre energiförbrukning vid matlagning, servering, diskning, belysning, ventilation m m. Transporter till och mellan köken bör minimeras. Onödiga förpackningar vid transporter och servering bör undvikas. Avfallet minimeras genom källsortering och kompostering. Skolmåltiderna bör i större utsträckning bestå av ekologiskt och lokalt producerade livsmedel.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen och utbildningsförvaltningen). Vissa insatser har gjorts i enlighet med målet men när det gäller transporter och ekologiskt och lokalt producerade livsmedel är målet inte uppfyllt.

Transporter

Mål i Lokal Agenda 21

Gymnasiet bör prova att övergå till datakommunikation med eleven i hemmet eller i lokal nära hemmet för att minska skolskjutsbehovet.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen och utbildningsförvaltningen). Distansutbildning har startat inom Rodengymnasiet och Centrum för Livslångt Lärande. Verksamheten är under stark utveckling. Målet är uppfyllt.

Tobak och andra droger

Mål i Lokal Agenda 21

Alla enheter skall vara rök- och drogfria.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen och utbildningsförvaltningen). Ett intensivt arbete pågår regelbundet, men målet är inte uppfyllt.

Skolans odlingar

Mål i Lokal Agenda 21

Varje enhet bör ha tillgång till en odling. I odlingen åskådliggörs de naturliga sambanden mellan mat och avfall.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen och utbildningsförvaltningen). På några av enheterna finns odlingar. Målet är delvis uppfyllt.

Utemiljö

Mål i Lokal Agenda 21

Det är viktigt att bibehålla och utveckla attraktiva utemiljöer vid enheterna. Det bör vara aktiverande lek- och grönytor med mindre asfalt. Barn och elever bör tillbringa en större del av undervisningen och rasterna utomhus.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen och utbildningsförvaltningen). En stor insats har gjorts de senaste åren för att förbättra utemiljön. På många enheter pågår arbete med att skapa pedagogiska situationer utomhus. Målet är delvis uppfyllt.

Adoption av skogsområde

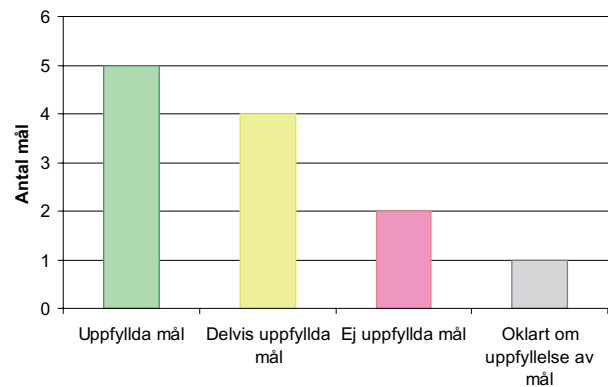
Mål i Lokal Agenda 21

Varje enhet adopterar ett eget naturområde för utflykter, studier, skötsel m m.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen och utbildningsförvaltningen). Konceptet att adoptera ett eget naturområde finns på många enheter. Målet är delvis uppfyllt.

Upphandling

Genom att ställa miljökrav vid Norrtälje kommuns upphandling av produkter och tjänster kan en viktig insats för miljön göras. I figuren redovisas en sammanställning av måluppfyllelsen för de 12 åtgärds mål som ingår i kapitlet om upphandling.

Hela kommunen

Mål i Lokal Agenda 21

Senast år 1998 skall 80 % av i handeln förekommande kemiskt/tekniska produkter vara miljömärkta.

Ansvarig för målet är dagligvaruhandeln. Målet är en åtgärd för att minska hushållens bidrag av miljöfrämmande ämnen till avloppsslammet. En förutsättning för att påverka hushållen att välja miljömärkta produkter är att det finns ett stort utbud av sådana produkter i handeln. Det skall vara enkelt för konsumenterna att välja "rätt" vara. Ingen uppföljning av målet har gjorts av Norrtälje kommun (miljö- och hälsoskyddsförvaltningen). Det är problematiskt med inhämtning av försäljningsstatistik. En butiksundersökning i kommunen 1998 (16 av 36 livsmedelsbutiker) visade att mer än 90 % av tvätt- och rengöringsmedlen var miljömärkta med Svanen eller Bra Miljöval (Naturskyddsföreningens, Falken). Målet anses vara delvis uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Information (t ex branschvisa nätverksträffar, miljöteam, rundabordssamtal) om miljöinriktad upphandling skall genomföras under åren 1998 till 2002.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (ledningskontoret och servicekontoret). Näringslivsservice på ledningskontoret har genomfört informationskvällar med syftet att skapa nya, större kontaktnät och informera om kommunens upphandling. Man har även genomfört informationskvällar tillsammans med miljö- och hälsoskyddsförvaltningen sedan miljöbalken trädde i kraft med tema om miljöbalken. Målet är delvis uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Giftiga och långlivade ämnen på Kemikalieinspektionens begränsningslista, ca 60 st, skall inte finnas tillgängliga i konsumentprodukter efter år 2000.

Ansvarig för målet är detaljhandel och grossister. Det sk begränsningsuppdraget via framförallt Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket går ut på att fasa ut vissa ämnen, t ex kvicksilver och bly. Kemikalieinspektionen bör ha statistik över användningen i landet, flera av ämnena har minskat drastiskt, t ex tenn i båtbottnfärger. I kommunen sker kontroll vid tillsynsbesök, men handeln är inte prioriterad för tillsyn. Bland större företag påträffas vanligen inte ämnen som finns på listan. Vissa

ämnen användningsområden kan det vara svårt att hitta ersättningsprodukter till. Resultat på lokal nivå i kommunen saknas och målet är svårt att följa upp. Det är oklart om målet är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Samtliga större företag och organisationer (fler än 20 anställda) inom kommunen skall ha en egen antagen miljöpolicy/miljöstrategi år 2005.

Ansvarig för målet är företag och organisationer. Allt fler företag har någon form av antagen miljöpolicy eller miljöstrategi och kvalitetssäkringssystem, t ex ISO 9000 eller ISO 14000. Det uppmärksammas framförallt vid tillsyn, telefonkontakter och vid upphandling. Troligen har dock inte alla större företag och organisationer en egen antagen miljöpolicy/miljöstrategi. Målet får anses vara delvis uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Det skall inte finnas några giftiga eller långlivade (systempåverkande) kemikalier i aktivt omlopp år 2020.

Ansvarig för målet är hela samhället och näringslivet. EU-kommission har tagit fram en sk VITBOK, en strategi för den framtida kemikaliepolitiken. Denna strategi har det övergripande målet hållbar utveckling. Bakgrunden till denna VITBOK är att miljöministrar vid ett informellt möte i Chester 1998 uttryckte en oro för EU:s nuvarande kemikaliepolitik som inte erbjöd ett tillräckligt stort skydd. Denna VITBOK förväntas antas i början av 2001. Vid upphandling av kommunen ställs vissa krav på kemikalier där det är relevant. Målet är hittills inte uppfyllt.

Kommunen internt

Mål i Lokal Agenda 21

Nybyggande och fastighetsunderhåll skall ske med miljöanpassade och återanvändnings- eller återvinningsbara material och produkter (golv, färg, utrustning m m).*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (tekniska kontoret). Idag försöker tekniska kontoret att använda bra miljöval så långt som möjligt. Sedan 1997 då man började bygga om Rodengymnasiet har man använt sig av en miljömanual som konsultföretaget J&W har gjort. Avdelningen fastighetsteknik på tekniska kontoret som ansvarar för drift och underhåll av kommunens fastigheter har ett miljöledningssystem för sin verksamhet. Arbetet pågår ständigt med att välja de mest miljöanpassade produkterna med bra kvalitet. Målet anses vara uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

En organisation för att fastställa miljökriterier, formulera miljökrav för upphandling av varor, tjänster och entreprenader skall inrättas under år 1997.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (servicekontoret). Vi de upphandlingar upphandlingsenheten medverkar i tillsätts alltid en projektgrupp som har att fastställa miljökriterier och formulera miljökrav och vikta (rangordna) miljökriterierna i förhållande till övriga kriterier. Det upprättade förfrågningsunderlaget tillställs därefter kommunstyrelsen för godkännande. Behovet av att inrätta

en organisation för detta ändamål finns inte idag. Varje upphandling är unik och måste föregås av för att specifika miljökriterier fastställs och miljökrav formuleras. Idag ingår i upphandlingsprocessen att tillsätta en projektgrupp för detta ändamål. Målet är delvis uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

En miljöpolicy skall antas och läggas till grund för samtliga kommunala upphandlingar under år 1997.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (ledningskontoret). En miljöpolicy är antagen av kommunfullmäktige 2000 och den bifogas vid upphandlingar där anbudsgivarna svarar på hur de ska arbeta för att kommunen skall kunna uppnå sina mål i miljöpolicy. För tillfället är miljöpolicy under revidering. Målet är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Alla upphandlare, verksamhets- och budgetansvariga skall ha fått en utbildning i miljöpolicy, miljöfrågor och upphandling under år 1998.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (servicekontoret). Under 1999 har förvaltningarna utsett upphandlingssamordnare. Upphandlingsenheten har anordnat ett antal informationsträffar med upphandlingssamordnare och av dem utsedda representanter. Vid dessa träffar har MA-policy, tillämpningsföreskrifter till MA-policy och de lagar och regler som styr upphandlingsverksamheten behandlats. Målet är uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Kommunens inköp av livsmedel bör vara från lokala odlare/producenter där sådana finns år 1998. Därav skall, där så är möjligt, 10 % vara ekologiskt odlade år 1998, 50 % år 2005 och 100 % år 2010.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (servicekontoret m fl förvaltningar). I lagen om offentlig upphandling 4 § sägs att upphandling skall göras med utnyttjande av de konkurrensmöjligheter som finns och även i övrigt genomföras affärsmässigt. Anbudsgivare, anbudssökande och anbud skall behandlas utan ovidkommande hänsyn. Detta innebär att lokala odlare/producenter inte kan favoriseras. Enligt lagen kan krav ställas på att livsmedel skall vara ekologiskt odlade. Tillgång och pris på ekologiskt odlade livsmedel begränsar dock taktiken att upphandla ekologiskt odlade livsmedel. En förfrågan kan dock ställas så att lokala bud på delar av sortimentet är möjliga. Vid den senaste upphandlingen 2004 vann lokala företag leveranser av potatis och fisk. Andelen ekologiska livsmedel är oklar. Målet är inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Ämnen på Kemikalieinspektionens begränsningslista och observationslista (ca 200 st) skall inte användas i kommunens verksamheter från år 1998 respektive år 2005.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (servicekontoret). Upphandlingsenheten använder Kommunförbundet Västernorrlands rekommendationer för miljöanpassade upphandling. Manualen ajourhålls varför materialet alltid är aktuellt och innehåller de senaste kraven för en miljöanpassad upphandling. Det som kan köpas från MA-förrådet innehåller inte ämnen från Kemikalieinspektionens

begränsningslista och observationslista. Trots det kan det förekomma ämnen i kommunens verksamheter som inte borde förekomma. Förklaringen är oftast att olika verksamheter ibland gör små inköp från andra ställen än MA-förrådet. Målet anses i huvudsak vara uppfyllt.

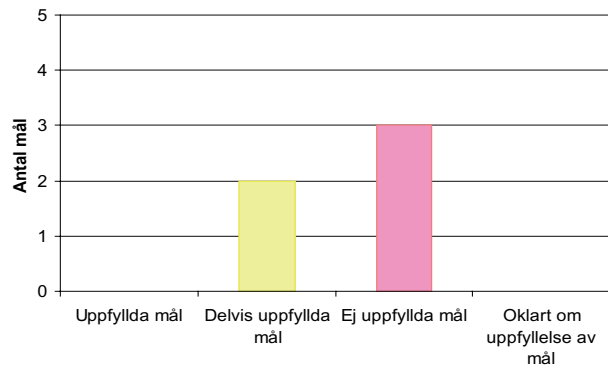
Mål i Lokal Agenda 21

Alla större företag och samarbetspartners (fler än 20 anställda) som kommunen anlitar skall ha en egen fastställd miljöpolicy/miljöstrategi år 2000.*

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun. Upphandlingsenheten begär vid en upphandling alltid in miljöpolicy/miljöstrategi eller likvärdig handling. Dock kan man inte ställa krav på detta enligt LOU (Lagen om Offentlig Upphandling). Målet är uppfyllt.

Uppföljning

Det sista kapitlet i Lokal Agenda 21 handlar om hur agendan och kommunens miljöarbete skall följas upp. Detta för att visa vilka åtgärder som har genomförts och hur miljöarbetet fortskrider. I figuren redovisas en sammanställning av måluppfyllelsen för de 5 åtgärds mål som ingår i kapitlet om uppföljning.

Agenda 21

Mål i Lokal Agenda 21

En metod skall utvecklas för att kontinuerligt följa upp målen i och revidera den lokala Agenda 21*.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (ledningskontoret). Den lokala Agenda 21 som antogs i november 1996 följdes upp den första gången 2001. Den uppföljningen omfattade åren 1997 - 2000. Föreliggande uppföljning av agendan omfattar åren 1997 - 2005. Därmed har målen i Lokal Agenda 21 följts upp. Emellertid har målen inte reviderats. Detta arbete kommer att utföras i det kommande projektet om hållbar utveckling. Målet får betraktas som delvis uppfyllt.

Gröna räkenskaper

Mål i Lokal Agenda 21

Kommunen skall verka för att företag och organisationer börjar med gröna räkenskaper*.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (ledningskontoret). Arbetet med ovanstående mål har inte prioriteras och målet är inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Gröna räkenskaper skall ingå i skolans miljöundervisning*.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (barn- och skolförvaltningen). Arbetet med ovanstående mål har inte prioriteras och målet är inte uppfyllt.

Mål i Lokal Agenda 21

Gröna räkenskaper skall utvecklas och integreras i den ekonomiska planeringen i Norrtälje kommun under 1997 och 1998*.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun (ledningskontoret). Arbetet med ovanstående mål har inte prioriteras och målet är inte uppfyllt. Definitionsproblem finns för termen gröna räkenskaper.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mål i Lokal Agenda 21

Vid alla större kommunala investeringar skall miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) redovisas senast år 1998*.

Ansvarig för målet är Norrtälje kommun. Vid de kommunala investeringar som kräver tillstånd enligt miljöbalken eller plan- och bygglagen krävs att en miljökonsekvensbeskrivning genomförs. Många av de kommunala investeringar som gjorts sedan 1996 är den typen av investeringar som kräver tillstånd. Målet får därför anses vara delvis uppfyllt.

